

วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับการติดตามผลบัณฑิตสาขาวิชาพลศึกษาในโครงการฝึกอบรมครู และบุคลากรทางการศึกษาประจำการในมหาวิทยาลัยทักษิณ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้ารวบรวม เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการติดตามผลสาขาวิชาพลศึกษาในโครงการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ จึงขอนำเสนอการศึกษาค้นคว้าดังนี้

วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

- ระเบียบสภาฝึกหัดครู นโยบายของการฝึกหัดครูเกี่ยวกับโครงการฝึกอบรมครู และบุคลากรทางการศึกษาประจำการ
- ความหมาย วัตถุประสงค์ และความสำคัญของการติดตามผล

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- งานวิจัยในประเทศ
  - งานวิจัยเกี่ยวกับการฝึกอบรมครู สาขาวิชาพลศึกษา
  - งานวิจัยเกี่ยวกับโครงการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ สาขาวิชาพลศึกษา
  - งานวิจัยเกี่ยวกับการติดตามผล
- งานวิจัยต่างประเทศ

วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

ระเบียบสภาการฝึกหัดครู

ระเบียบสภาการฝึกหัดครู ว่าด้วยการให้การศึกษาและฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ พ.ศ. 2519 ประกาศวันที่ 28 กรกฎาคม 2519 ดังนี้

เนื่องด้วยพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ. 2518 มาตรา 5 ได้กำหนดให้วิทยาลัยครูมีหน้าที่ส่งเสริมวิชาชีพ และวิทยฐานะของครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ผู้บริหารการศึกษา และอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 13(1) แห่งพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ. 2518 สภาการฝึกหัดครูจึงกำหนดระเบียบว่าด้วยการให้การศึกษาและฝึกอบรมแก่บุคลากรทางการศึกษาประจำการไว้ดังนี้

ข้อ 1. ระเบียบนี้เรียกว่า "ระเบียบสภาการฝึกหัดครู ว่าด้วยการให้การศึกษาและฝึกอบรมแก่บุคลากรทางการศึกษาประจำการ พ.ศ. 2519"

ข้อ 2. ให้ยกเลิกระเบียบ คำสั่ง หรือข้อบังคับอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับการให้การศึกษาและฝึกอบรมแก่บุคลากรทางการศึกษาประจำการที่ขัดแย้งกับระเบียบนี้ และให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ 3. ในระเบียบนี้

"การให้การศึกษา" หมายถึง การให้ความรู้แก่ผู้เข้ารับการศึกษา เพื่อเพิ่มพูนวิทยฐานะ

"การฝึกอบรม" หมายถึง การเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ อันจะเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้ปฏิบัติงาน

"ศูนย์ฝึกอบรม" หมายถึง ศูนย์กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการให้การศึกษาและฝึกอบรม โดยเลือกใช้สถานที่ซึ่งมีอยู่ในแต่ละท้องถิ่นตามความเหมาะสม

"บุคลากรทางการศึกษาประจำการ" หมายถึง ครูหรือบุคลากรอื่น ๆ ซึ่งให้บริการทางการศึกษา และเป็นครูหรือบุคลากรประจำการ

ข้อ 4. ให้วิทยาลัยครูจัดการศึกษา และฝึกอบรมแก่บุคลากรทางการศึกษาประจำการใน เขตที่วิทยาลัยครูได้รับมอบหมายจากกรมการฝึกหัดครู

ข้อ 5. การจัดการศึกษาและฝึกอบรมแก่บุคลากรทางการศึกษาประจำการ ให้วิทยาลัยครูจัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมขึ้น ใน เขตรับผิดชอบของตนตามความเหมาะสม

ข้อ 6. การจัดการศึกษาและฝึกอบรมแก่บุคลากรทางการศึกษาประจำการ ให้วิทยาลัยครูดำเนินการไปตามหลักสูตรทางการศึกษาของสภาการฝึกหัดครู หรือหลักสูตรทางการศึกษาอื่นที่ได้รับอนุมัติจากสภาการฝึกหัดครู และให้วิทยาลัยครูกำหนดผู้บริหาร ผู้ดำเนินงาน ผู้ให้การอบรม และเจ้าหน้าที่ตามความจำเป็นและความเหมาะสม

ข้อ 7. การจัดการศึกษาและฝึกอบรมแก่บุคลากรทางการศึกษาประจำการ วิทยาลัยครูอาจใช้วิทยากร ผู้บริหารการศึกษา เจ้าหน้าที่การศึกษา หรือผู้ชำนาญอื่น ๆ ที่เห็นสมควรมา ให้การศึกษาและฝึกอบรมหรืออำนวยความสะดวกในการให้การศึกษาและฝึกอบรมด้วยก็ได้

วิทยาลัยครูอาจประสานงานกับส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น หน่วยงานในจังหวัด มหาวิทยาลัย หรือสถาบันทางการศึกษาอื่น ๆ เป็นต้น เพื่อความเหมาะสมและสอดคล้องต้องกัน ในหลักการและวิธีดำเนินงาน

ข้อ 8. ผู้มีสิทธิ์เข้ารับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและฝึกอบรบคือ บุคลากรทางการศึกษาประจำการหรือบุคลากรของหน่วยงานที่จัดส่งกักต้อนต้องการให้เข้ารับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและฝึกอบรบ เพื่อจะได้ใช้ประโยชน์ในวิชาการที่ได้รับจากการศึกษาและฝึกอบรบ

ข้อ 9. การจัดการให้การศึกษาและฝึกอบรบตามระเบียบนี้ จะกระทำในหรือนอกเวลาราชการก็ได้

ข้อ 10. ผู้จะเข้ารับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและฝึกอบรบจะต้องเป็นไปตามความต้องการ หรือเห็นชอบจากหน่วยงานจัดส่งกักต้อนของผู้รับการศึกษาและฝึกอบรมนั้น

ข้อ 11. ในกรณีที่หน่วยงานจัดส่งกักต้อนของผู้รับการศึกษาและฝึกอบรมนั้น เห็นสมควรให้ผู้มีสิทธิ์กลับไปปฏิบัติงานเรื่องด้วยความจำเป็นใด ๆ ก็ตาม ให้วิทยาลัยครูดำเนินการให้เป็นไปตามความประสงค์ของหน่วยงานจัดส่งกักต้อน

ข้อ 12. ให้อธิบดีกรมการฝึกหัดครูเป็นผู้รักษาการให้เป็นไปตามระเบียบนี้ และเป็นผู้ชี้ขาด หากมีปัญหาจากการใช้ระเบียบนี้

ข้อ 13. ให้ใช้ระเบียบนี้ตั้งแต่ปีการศึกษา 2519 เป็นต้นไป

นโยบายของการฝึกหัดครู

เนื่องจากการเป็นครูเป็นชบวนการต่อเนื่อง การผลิตครูและการฝึกอบรบครูประจำการต้องเป็นชบวนการเดียวกัน และการฝึกอบรบครูนั้นไม่เพียงแต่ส่งเสริมให้ครูประจำการมีความรู้และทักษะใหม่ในการประกอบอาชีพ แต่การฝึกอบรบให้ครูได้มีความรู้และทักษะอื่น ๆ ทั้งในด้านการเรียนการสอนและการจัดการศึกษาด้วย กรมการฝึกหัดครูจึงกำหนดนโยบายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรบครูประจำการดังนี้

1. กรมการฝึกหัดครูจะส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ครูประจำการ และผู้ทำหน้าที่เกี่ยวกับการให้การศึกษาจากโรงเรียนในระดับประถมและมัธยมศึกษาทั่วประเทศ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ทางการศึกษาอื่น ๆ ได้เข้ารับการฝึกอบรบจากวิทยาลัยครูที่เป็นผู้รับผิดชอบเขตนั้น ๆ

2. กรมการฝึกหัดครูจะลดปัญหาครูว่างงานโดยเปิดโอกาสให้บุคคลที่มีงานทำทางด้านการศึกษาอยู่แล้วทำเต็ม เข้ารับการฝึกอบรบทางการฝึกหัดครูเพิ่มเติม เพื่อส่งเสริมวิทยฐานะของตนเองและให้การปฏิบัติงานของบุคลากรเหล่านั้นมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. กรมการฝึกหัดครูจะประสานงานและให้ความช่วยเหลือกับหน่วยงานอื่น ในเรื่อง การฝึกอบรมครูประจำการระยะสั้น เพื่อเป็นการปรับปรุงการสอนของครู (กรมการฝึกหัดครู ม.ป.ป.)

แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะการดำเนินงานฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ

ก. แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะการดำเนินงานฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษา ประจำการในประเทศไทย

การฝึกอบรมเป็นกระบวนการอันสำคัญยิ่งในการพัฒนาบุคคล หน่วยงานบริหาร งานบุคคล ในวงการศึกษามีพระราชบัญญัติครู พุทธศักราช 2448 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 5 พุทธศักราช 2521 ได้กล่าวถึงอำนาจหน้าที่ของคุรุสภาในมาตรา 6 ไว้ว่า

คุรุสภามีหน้าที่ในการพัฒนาความรู้ความสามารถ คุณภาพและประสิทธิภาพ ของครู ซึ่งได้แก่ การสอนชุดวิชาครู การอบรมเพื่อเตรียมสอบวิชาชุดครู พ.กศ. และ พ.ม. การอบรมระหว่างปิดภาคฤดูร้อน (อ.ศ.ร.) การปาฐกถาเพื่อการศึกษาของคุรุสภา การเดินทางไปต่างประเทศเพื่อการศึกษาของคุรุสภา ฯลฯ เป็นต้น (สำนักงาน เลขาธิการคุรุสภา, 2521)

การให้การศึกษาและฝึกอบรมบุคลากรทางการศึกษาประจำการที่หน่วยงาน ต่าง ๆ ของประเทศไทยเราจัดดำเนินการมี 7 รายการดังนี้

1. งานเพิ่มวิทยฐานะครูของคุรุสภา หมายถึง งานให้โอกาสครูสอบวิชา ชุดครู เพื่อได้วุฒิ พ.กศ. และ พ.ม. คุรุสภาได้จัดโอกาสให้ครูได้รับการอบรมมาตั้งแต่ปี 2436 ปัจจุบันครูที่ผ่านโครงการอบรมของคุรุสภามีจำนวนมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับ การอบรม ประเภทอื่น ๆ

2. การเข้าศึกษาในโปรแกรมภาคคนนอกเวลา (ภาคค่ำ) หมายถึง การที่ครู ใช้เวลาหลังจากเลิกเรียนไปศึกษาในสถานศึกษาต่าง ๆ ในท้องถิ่น ซึ่งในปัจจุบันมีมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตผลศึกษา ส่วนการศึกษานอกเวลาในวิทยาลัยครูได้เลิกไปในปี 2520

3. การฝึกอบรมระยะสั้นเฉพาะเรื่อง ส่วนใหญ่ผู้ที่จะทำโดยหน่วยงานสังกัด ของครู การอบรมจะจัดขึ้นในโอกาสที่จำเป็นต่าง ๆ เช่น การอบรมวัดผลอบรมการทำและการ ใช้อุปกรณ์การสอน อบรมครูบรรจุใหม่ และอบรมผู้บริหารโรงเรียน เป็นต้น

4. การอบรมครูเพื่อใช้หลักสูตรใหม่ หมายถึง อบรมครูเพื่อใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 โดยใช้ระยะเวลาอบรม 5 วัน จัดทำในระดับประเทศ โดยเฉพาะแยกกันทำ ให้ท้องถิ่นมีอาจารย์วิทยาลัยครูเป็นวิทยากรหลัก

5. การอบรมครูตามโครงการของ ส.ส.ว.ท. หมายถึง การอบรมครูสอนวิทยาศาสตร์ตามหลักสูตรของสถาบันส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

6. การให้ครูประจำการลาศึกษาต่อในสถานศึกษา หมายถึง ในแต่ละปีประมาณร้อยละ 3.5 ของครูประจำการ จะได้รับอนุญาตให้ศึกษาต่อในสถานศึกษาประเภทเต็มเวลา

7. การให้การศึกษาและฝึกอบรมครูประจำการของสภาการฝึกหัดครูวิทยาลัยครู 36 แห่งทั่วประเทศ ดำเนินตามระเบียบสภาการฝึกหัดครู (กรมการฝึกหัดครู, 2524)

ปี พ.ศ. 2519 ในการดำเนินงานนั้นมีวิทยาลัยครูหลายแห่งได้จัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมครูนอกวิทยาลัย เพื่อให้โอกาสแก่ครูประจำการได้เข้ารับการฝึกอบรมอย่างทั่วถึง หลักสูตรของการฝึกอบรมใช้หลักสูตร การฝึกหัดครู สภาการฝึกหัดครู พุทธศักราช 2519

ข. แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะการดำเนินงานการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการในต่างประเทศ

สำหรับงานที่เกี่ยวกับการอบรมครูประจำการนั้น สมาคมวิทยาลัยครูแห่งสหรัฐอเมริกา (The American Association of College for Teacher Education) ได้ทำการศึกษาสถานฝึกหัดครู ควรมีบทบาทในเรื่องนี้เพียงใด และได้สรุปผลการศึกษาไว้ดังนี้คือ (Nash, George, 1973)

1. การให้การศึกษาแก่ครูประจำการ และการให้บริการแก่โรงเรียนเป็นงานสำคัญอันหนึ่งในโครงการฝึกหัดครู

2. สถานฝึกหัดครูต้องรับผิดชอบต่อครู และเจ้าหน้าที่ของโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตการบริการของสถานฝึกหัดครู

3. สถานฝึกหัดครูจะต้องร่วมมือกับเจ้าหน้าที่บริการศึกษา ในการวางแผนดำเนินงานให้การศึกษาอบรมแก่ครูในเขตบริการ

4. สถานฝึกหัดครูจะต้องให้ความร่วมมือและช่วยเหลือในการปรับปรุงโครงการสอน เพื่อเพิ่มคุณภาพทางการศึกษาของนักเรียน

5. สถานฝึกหัดครูมีหน้าที่ให้คำปรึกษาแก่โรงเรียนในเขตบริการ เพื่อช่วยให้อาจารย์สถาบันฝึกหัดครูได้ทราบถึงความต้องการอันแท้จริงของโรงเรียนในเขตบริการของตนด้วย

6. สถานฝึกหัดครูมีหน้าที่ให้การศึกษาระหว่างประจำการ โดยจัดอบรมสัมมนา อภิปรายหรือฝึกงาน เป็นต้น

7. ความมีงบประมาณอย่างเพียงพอ ให้สถานฝึกหัดครูดำเนินการตามโครงการบริการการศึกษาแก่โรงเรียน

ความหมายของการติดตามผล

คาร์เตอร์ วี กูด (Carter V. Good, 1973) ได้อธิบายว่า "การติดตามผล" (Follow - up) หมายถึง "การประเมินความก้าวหน้าของบุคคลในขณะปฏิบัติงาน โดยอาศัยเครื่องมือและกระบวนการในการวัด"

บุญจิตต์ ณ ลำเลียง (2510) ได้ศึกษาคำว่า "การติดตามผล" สรุปได้ว่า "การติดตามผลเป็นการศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับนักเรียน หรือนิสิตเก่าว่าได้ออกไปประกอบอาชีพ หรือศึกษาต่ออะไร มีปัญหาและอุปสรรคอะไรบ้าง อันเป็นการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนนั้น ๆ"

เมตตา นพประดิษฐ์ (2525) ได้ให้ความหมายคำว่า "การติดตามผลว่า" หมายถึง "การประเมินความก้าวหน้าของบุคคลในการปฏิบัติงานโดยอาศัยเครื่องมือ และกระบวนการในการวัด"

สร้อยทอง ศิริมงคล (2528) ได้ให้ความหมายคำว่า "การติดตามผล" หมายถึง "การประเมินผลความก้าวหน้าของบุคคล ติดตามผลการปฏิบัติงานขณะที่ปฏิบัติอยู่ หรือได้ปฏิบัติไปแล้ว โดยอาศัยเครื่องมือและกระบวนการในการวัด"

เสาวดี เชี่ยวชาญ (2530) ได้ให้ความหมายคำว่า "การติดตามผล" หมายถึง "การประเมินความก้าวหน้าของบุคคลในขณะปฏิบัติงาน โดยอาศัยเครื่องมือและกระบวนการในการวัด ในที่นี้เป็นการติดตามผลในด้านความรู้ และความสามารถในการปฏิบัติงานของผู้ที่สำเร็จการศึกษา โดยผู้วิจัยได้พยายามอย่างมีหลักเกณฑ์และวิธีการอันถูกต้อง"

ความสำคัญของการติดตามผล

การติดตามผลช่วยให้ทราบถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับคุณภาพ ประสิทธิภาพ ตลอดจนข้อบกพร่องของผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร เป็นแนวทางในการพิจารณาปรับปรุงหลักสูตร การเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร ต่ออาจารย์ ผู้สอน และต่อผู้เรียน ข้อมูลที่ได้จะทำให้ทราบว่า ผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรนั้น มีความสามารถในการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ เช่น ด้านวิชาการ การสอน การทำงานพิเศษ ทักษะคิดต่อวิชาชีพ การนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาไปใช้ในการปฏิบัติงานมากนักน้อยเพียงใด นอกจากนี้ข้อมูลที่ได้ยังสามารถนำมาใช้ประกอบพิจารณาจัดการศึกษาเพิ่มเติมแก่ผู้สำเร็จการศึกษาไปแล้ว และยังสามารถใช้ในการฝึกอบรมในปัจจุบันได้อีกด้วย การติดตามผลจึงเป็นเรื่องที่สำคัญ ใช้ได้กับผู้สำเร็จการศึกษาทุกประเภท

เมตตา นพประดิษฐ์ (2525) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการติดตามผล สรุปว่า ธรรมชาติของคนเมื่อทำงานสำเร็จก็อยากทราบว่าผลงานนั้นเป็นอย่างไร ดีหรือไม่ การตรวจสอบจะช่วยให้การทำงานครั้งต่อไปพัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ เรื่องการติดตามผลของผู้ที่สำเร็จการศึกษาก็เช่นเดียวกัน นับเป็นการตรวจสอบผลงาน จะช่วยให้สถาบันได้ประเมินหลักสูตร ทราบจุดดี จุดบกพร่อง ทราบปัญหา ความต้องการ ความจำเป็นของสังคม และของผู้ที่สำเร็จการศึกษา

ชัยวิชญ์ กุญามทอง (2529) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการติดตามผลสรุปว่า การติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาก็คือ การศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับการทำงานของผู้สำเร็จการศึกษาเหล่านั้นว่าเขาทำงานอะไร ได้ใช้ความรู้ความสามารถที่ได้รับจากสถาบันของตนมากนักน้อยเพียงใด มีปัญหาและอุปสรรคอย่างไรบ้าง ตลอดทั้งมีข้อติดต่อกับสถาบันของตนในเรื่องต่าง ๆ อย่างไร อันเป็นการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษานั้น ๆ เนื่องจากจุดประสงค์ของสถาบันการศึกษาต้องการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ และประสบการณ์เพียงพอในอันที่จะทำให้การทำงานประสบผลสำเร็จสูงสุดเท่าที่สติปัญญา และความสามารถของเขาจะอำนวย แม้ว่าการเรียนของเขาได้สิ้นสุดลงแล้ว สถาบันการศึกษาต้องรับผิดชอบต่อไปในฐานะผู้ให้ความช่วยเหลือ และส่งเสริมผู้สำเร็จการศึกษาเหล่านั้นด้วยการติดตามผลว่าเขาประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวในการทำงานอย่างไร ต้องทราบว่าผู้สำเร็จการศึกษาได้ทำงานตามที่ได้รับการฝึกอบรมไปหรือไม่ ต้องประสบความสำเร็จในการทำงานมากนักน้อยเพียงไร

วัตถุประสงค์ของการติดตามผล

การติดตามผลการฝึกอบรมนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะรวบรวมข้อมูล หรือข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่จะชี้ให้เห็นคุณภาพของพฤติกรรมในการทำงานของผู้สำเร็จการฝึกอบรมและสามารถชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างการฝึกอบรมและการปฏิบัติงานจริง ๆ ว่า การฝึกอบรมนั้นจะมีผลนำมาใช้ในการปฏิบัติงานจริง ได้แค่ไหน เพียงใด การติดตามผลการฝึกอบรมมีความสำคัญยิ่งต่อบุคคลหลายฝ่ายด้วยกัน ทั้งผู้สำเร็จการฝึกอบรม วิทยากร ผู้สร้างหลักสูตร ตลอดจนผู้บริหารโครงการฝึกอบรม ในการปรับปรุงการดำเนินงานฝึกอบรมให้ดียิ่งขึ้น ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า การติดตามผลการฝึกอบรมมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. ช่วยทำให้การฝึกอบรมเป็นระบบที่สมบูรณ์มากขึ้น
2. เพื่อปรับปรุงวัตถุประสงค์การฝึกอบรมนั้น
3. เพื่อปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือขยายขอบเขตหรือเน้นให้มากขึ้นในเนื้อหาวิชาที่ใช้ในการฝึกอบรม
4. เพื่อปรับปรุงโครงการฝึกอบรมและแก้ไขข้อบกพร่องของหลักสูตร

อัมมัต อัมมัตรังสี (2517) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายในการติดตามผล สรุปได้ว่า เพื่อทราบสาเหตุเกี่ยวกับสภาพและปัญหาต่าง ๆ ที่มักเรียนต้องประสบหลังจากออกจากโรงเรียนไปแล้ว นำข้อมูลต่าง ๆ มาใช้ในการประเมินผล การแนะแนวและปรับปรุงโครงการการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ตรวจสอบความพร้อมในการประกอบอาชีพของศิษย์เก่าในแง่ของงาน เพื่อให้ความช่วยเหลือศิษย์เก่า เกี่ยวกับการจัดปรับปรุงโครงการต่าง ๆ ของโรงเรียนให้สนองความต้องการของนักเรียนให้ได้ดีที่สุด

จินตนา เญจเทพาอัมมัต (2523) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายในการติดตามผลสรุปได้ว่า เพื่อติดตามการทำงานของบัณฑิต ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเนตกับการประกอบอาชีพครู ศึกษาข้อเสนอแนะของบัณฑิตที่มีต่อสถาบัน

สร้อยทอง ศิริมงคล (2528) กล่าวถึงจุดประสงค์ในการติดตามผล สรุปได้ว่า เพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการกระจายของมหานบัณฑิต เพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน ศึกษาความเหมาะสมของหลักสูตร และข้อเสนอแนะสำหรับการแก้ไขปรับปรุงหลักสูตร

เสาวดี เขียวชาญ (2530) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ในการติดตามผล สรุปได้ว่า การศึกษาเรื่องการติดตามผลนั้น มีวัตถุประสงค์หลายประการ ดังนั้น วัตถุประสงค์ในการติดตามผลจึงสรุปได้ว่า เพื่อต้องการทราบถึงผลการปฏิบัติงาน ปัญหาและข้อเสนอแนะ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้ศึกษาว่า ต้องการจะติดตามผลของผู้ใด ในเรื่องอะไรนั่นเอง เป็นขบวนการที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของความสำเร็จ ความล้มเหลว ทัศนคติ ข้อคิดเห็น ความต้องการ และปัญหาของผู้สำเร็จการศึกษาจากสถานศึกษาไปแล้ว ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาต่อ หรือการออกไปประกอบอาชีพก็ตาม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยภายในประเทศ

ก. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกหัดครู สาขาวิชาพลศึกษา

ในปี พ.ศ. 2513 เสมียน นิชิตกุล (2513) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาปัญหาการจัดและการบริหารด้านพลศึกษาในสถาบันฝึกหัดครู" แหล่งข้อมูลในการวิจัยประกอบด้วย อาจารย์พลศึกษา จำนวน 62 คน จากสถาบันฝึกหัดครูระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ การศึกษา จำนวน 26 แห่ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยดังนี้

1. อัตราส่วนของอาจารย์พลศึกษาต่อนักเรียนระดับฝึกหัดครูประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษายังต่ำกว่าอัตราส่วนที่ทางกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดไว้
2. วุฒิต่างการศึกษาของอาจารย์พลศึกษา ส่วนมากยังมีวุฒิต่างพลศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี
3. โครงการสอนพลศึกษาโดยทั่วไปสมบูรณ์ดี แต่การจัดกิจกรรมพลศึกษาเพื่อบรรเทาการแก่นักเรียนฝึกหัดครูที่เรียนช้ายังไม่ได้จัดทำ
4. อุปกรณ์การสอนรวมทั้งสถานที่ในการสอนยังมีจำนวนไม่เพียงพอแก่จำนวนนักเรียน

ในปี พ.ศ. 2515 สุภรณ์ สุภวาร (2515) ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการสอนวิชาผลศึกษาในสถาบันฝึกหัดครู" การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายที่จะศึกษาปัญหา การสอนวิชา ผลศึกษาในสถาบันฝึกหัดครูในเรื่องต่อไปนี้ หลักสูตรการประมวลการสอน ตัว อาจารย์ผู้สอนวิชา ผลศึกษานักศึกษาที่ทำการสอนอยู่ในสถาบันฝึกหัดครู จำนวน 26 แห่ง วิชชีวิเคราะห์ ข้อมูล ใช้วิธีหาค่าร้อยละ และหาค่าเฉลี่ย ผลของการวิจัยพบว่า

1. อาจารย์ผู้สอนวิชาผลศึกษานักศึกษาในสถาบันฝึกหัดครู ยังมีจำนวนไม่เพียงพอ อาจารย์ผู้สอนมีชั่วโมงสอนมากเกินไป และจำนวนนักศึกษาในห้องหนึ่ง ๆ ยังมีมากเกินไป กรม การฝึกหัดครูควรบรรจุอาจารย์ผู้สอนวิชาผลศึกษานักศึกษาเพิ่มขึ้น เพื่อให้ได้สัดส่วนนักศึกษาที่มีอยู่
2. อาจารย์ผู้สอนวิชาผลศึกษายังมีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีอีกเป็นจำนวนมาก กรมการฝึกหัดครูควรส่งเสริมเรื่องนี้ โดยให้ศึกษาต่อ เพื่อให้มีความรู้และประสบการณ์เพิ่มขึ้น ทำการ เรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ส่วนอาจารย์ที่มีวุฒิปริญญาตรีแล้ว ควรสนับสนุนให้ มีการเรียนต่อตามโอกาสอันควร
3. ในด้านเกี่ยวกับหลักสูตร และประมวลการสอน ความมุ่งหมายโดยทั่วไป ยังไม่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา ยังไม่เป็นแนวทางในการสอน ในการเลือกกิจกรรมการเรียน และเลือกวิธีการวัดผลเท่าที่ควร ดังนั้น ควรที่จะมีการปรับปรุงความมุ่งหมายทั่วไปของหมวดวิชา ผลศึกษานักศึกษาให้เหมาะสมยิ่งขึ้น
4. ความมุ่งหมายเฉพาะของแต่ละวิชาในหลักสูตรวิชาผลศึกษานักศึกษาเหมาะสม ดีแล้ว อาจารย์ผู้สอนควรจะยึดไว้เป็นแนวทางในการปรับปรุงเนื้อหาวิธีสอนและวิธีการวัดผล
5. เนื้อหาแต่ละวิชาในหลักสูตรวิชาผลศึกษานักศึกษา ยังไม่ได้สัดส่วนกับเวลาและ จำนวนหน่วยกิต ควรที่จะมีการปรับปรุงเนื้อหาวิชาแต่ละวิชาให้เหมาะสมกับเวลาและจำนวน หน่วยกิต
6. หนังสือและวารสารสำหรับให้นักศึกษาค้นคว้ามีไม่เพียงพอ ทางวิทยาลัย และครุควรจะจัดซื้อหนังสือและวารสารเพิ่มขึ้น เพื่อให้การเรียนการสอนบรรลุผลดี
7. วิทยาลัยครูทุกแห่งมีสถานที่กลางแจ้งสำหรับการสอนกิจกรรมผลศึกษา แล้ว แต่ยังขาดสถานที่สำหรับสอนกิจกรรมในร่ม เพราะกิจกรรมบางอย่างต้องสอนในร่มเพราะ สภาพภูมิอากาศของประเทศเป็นเมืองร้อนมีอากาศวิปริตฝนตกเสมอ เพื่อให้การดำเนินการเป็น ไปด้วยดี วิทยาลัยครูควรจัดให้มีโรงผลศึกษานักศึกษาขึ้น
8. สถานที่สำหรับเปลี่ยนเครื่องแต่งตัวของนักศึกษาชาย - หญิง ตู้เก็บเสื้อ ฝาชาย - หญิง ในสถาบันฝึกหัดครูยังไม่มี ดังนั้น วิทยาลัยครูทุกแห่งควรจัดสถานที่ดังกล่าว มาขึ้นให้แก่นักศึกษาด้วย

9. การอบรมอาจารย์ประจำการ และการนิเทศก์การสอนยังไม่ได้จัดให้อาจารย์ผู้สอนวิชาพลศึกษามัธยมในสถาบันฝึกหัดครู หน่วยงานนิเทศก์ของกรมการฝึกหัดครูควรจัดอบรมอาจารย์ประจำการและออกนิเทศก์การสอนตามวิทยาลัยครูเป็นประจำและสม่ำเสมอ

10. อาจารย์ผู้สอนวิชาพลศึกษามัธยมพิเศษมาก ซึ่งนอกเหนือจากการสอน ดังนั้น ผู้บริหารในสถาบันฝึกหัดครูควรดูแลให้อาจารย์อื่น ๆ ช่วยแบ่งเบาภาระจากอาจารย์ผู้สอนวิชาพลศึกษาบ้าง เพื่อที่จะได้จัดและดำเนินการพลศึกษาในวิทยาลัยครูได้ดียิ่งขึ้น

11. การวัดผลและการประเมินผลวิชาพลศึกษามัธยม ส่วนใหญ่มีการทดสอบทางด้าน ทฤษฎีและทางด้านปฏิบัติ เกณฑ์การวัดผลและการให้คะแนนบางข้อยังไม่เหมาะสม ควรที่จะมีการปรับปรุงส่วนประกอบในการให้คะแนนวิชาพลศึกษามัธยมบางข้อให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

ในปี พ.ศ. 2521 ส่งศรี ชมภูวงศ์ (2521) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับทัศนคติของผู้เข้ารับการอบรมตามโครงการให้การศึกษาแก่บุคลากรทางการศึกษาประจำการที่มีต่อวิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช ปรากฏผลที่สำคัญคือ

1. ทัศนคติก่อนเข้ารับการอบรมที่มีต่ออาจารย์ในวิทยาลัย เข้าใจว่าอาจารย์มีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรระดับต่าง ๆ ดี เป็นผู้ที่ศึกษาหาความรู้อย่างสม่ำเสมอ เข้าใจระบบการศึกษาของชาติดี แต่ความรู้ด้านอื่น ๆ ยังไม่กว้างขวางและมีความสนใจในท้องถิ่นน้อยเกินไป และหลังจากเข้ารับการอบรมชั่วระยะเวลาหนึ่งแล้ว ผู้เข้าอบรมมีทัศนคติต่ออาจารย์มีความเข้าใจระบบการศึกษาดี แต่มีความรู้ในหลักสูตรระดับต่าง ๆ น้อย ความรู้ด้านอื่น ๆ และความสนใจในท้องถิ่นก็น้อยด้วย

2. ทัศนคติต่อวิทยาลัย ก่อนเข้ารับการอบรมของผู้เข้ารับการอบรม วิทยาลัยครูเป็นหน่วยงานทางวิชาการที่สำคัญที่สุดในท้องถิ่น มีการกระจายอำนาจทางการบริหารที่ให้เสรีภาพแก่บุคลากร และมีกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมพอสมควร บุคลากรมีความสามัคคีกันน้อย เมื่อเข้ารับ การอบรมแล้ว กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า วิทยาลัยเป็นตัวอย่างที่ดีในด้านการเมืองกิจกรรมนักศึกษาเป็นประโยชน์ต่อสังคมและท้องถิ่นดี ให้เสรีภาพและบุคลากรดีมาก แต่ได้รับความร่วมมือจากท้องถิ่นน้อย ได้งบประมาณน้อย สวัสดิการยังไม่มี บุคลากรให้ความร่วมมือและสนับสนุนกันน้อย

3. การเลือกวิชาเอก กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เลือกตามความสนใจ ไม่คำนึงถึง ความถนัดพิเศษ และไม่ตรงกับวิชาที่ตนสอนอยู่เป็นประจำ

4. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าวิชาเอกที่สำคัญและจำเป็นควรสอนเพิ่มเติม คือ การบริหารโรงเรียน พลศึกษา อุตสาหกรรมศิลป์ และนาฏศิลป์ ตามลำดับ

ในปีเดียวกัน กฤษณชัย โนนีอาษา (2522) ได้ศึกษา "การประเมินผล โครงการอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการในเขตจังหวัดสุรินทร์และศรีสะเกษ" ผลการวิจัย พบว่า

1. ครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการที่มีวุฒิทางการศึกษาต่าง ๆ มีปัญหาในระหว่างเข้ารับการอบรมไม่แตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างมีปัญหาส่วนตัวอยู่ในระดับน้อย แต่มีปัญหาด้านหลักสูตร ด้านงานที่ปฏิบัติ และด้านภาระให้บริการของศูนย์อบรมอยู่ในระดับมาก
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เข้าอบรม กลุ่มผู้อบรมที่มีวุฒิ ป.กศ. สูง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าผู้เข้าอบรมที่มีวุฒิ พ.ม.
3. ผู้เข้าอบรมที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกัน
4. กลุ่มตัวอย่างเสนอแนะให้มีการปรับปรุงโครงการฝึกอบรมอย่างเร่งด่วนในเรื่องโครงสร้างทางวิชาการ เช่น การบริหารงานวิชาการ เนื้อหาหลักสูตร วิธีการให้การฝึกอบรม

ในปี พ.ศ. 2522 วันทนีชัย ชูศิลป์ (2522) ได้ทำการวิจัยเรื่องประสิทธิภาพในการอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการของวิทยาลัยครูนิบลสังคราม นินกุลโลก พบว่า ผู้เข้าอบรมส่วนใหญ่เห็นว่าอาจารย์แทบทุกภาควิชามีประสิทธิภาพในการสอนค่อนข้างดี เมื่อวิเคราะห์รายข้อพบว่า อาจารย์ส่วนใหญ่ยังขาดบางลักษณะ เช่น การตั้งเงื่อนไขผู้เข้าอบรมในเรื่องความประพฤติและความรับผิดชอบ แสดงให้เห็นว่าอาจารย์ส่วนใหญ่ขาดการเน้นทางจิตนิสัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอาจารย์เห็นว่าผู้เข้าอบรมเป็นผู้ใหญ่ และเป็นครูอยู่แล้ว ไม่จำเป็นต้องตั้งเงื่อนไขหรือแนะนำเกี่ยวกับคุณธรรมอีก

ในปีเดียวกัน นิคิษฐ์ ตัดทวนิช (2522) ได้ทำการวิจัยรูปแบบของการอบรมอันเป็นที่ต้องการและปัญหาการใช้เวลาของครู และบุคลากรทางการศึกษาประจำการของวิทยาลัยครูสุรินทร์ ผู้วิจัยได้ทำรูปแบบขึ้น 4 รูปแบบ ให้ผู้เข้ารับการอบรมเลือกเอารูปแบบที่ต้องการมากที่สุด พบว่ารูปแบบที่ต้องการของผู้เข้ารับการอบรมเรียงตามลำดับจากต้องการมากที่สุดดังนี้

1. การบรรยายโดยผู้เข้ารับการอบรมมีกิจกรรมร่วมแบบเสร็จสิ้นในชั้นเรียน
2. การให้การอบรมโดยการใช้ชุดการสอน
3. การบรรยายและมีกิจกรรมนอกชั้นเรียน
4. การบรรยายโดยผู้เข้ารับการอบรม ไม่ต้องมีกิจกรรมร่วมแบบเสร็จสิ้นในชั้นเรียน

ในปี พ.ศ. 2523 วิจารณ์ พงศ์อาจารย์ และบุญรักษ์ ตันท์เจริญรัตน์ (2523) ได้ศึกษาปัญหาและรูปแบบการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ วิทยาลัยครูนิบลสงคราม พิษณุโลก ได้ผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ปัญหาในการจัดอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ แยกออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่

1.1 ปัญหาเกี่ยวกับหลักสูตรและขอบการอบรม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีปัญหาในข้อต่อไปนี้

1. หลักสูตรที่อบรมเน้นเนื้อหาทางวิชาการมากกว่าภาคปฏิบัติ
2. วิธีการอบรมของอาจารย์เป็นแบบบรรยายเนื้อหา
3. อาจารย์ขาดการทดสอบความรู้พื้นฐาน
4. การอบรมเป็นการสอนแบบเร่งรัด ความรู้เพื่อให้จบหลักสูตร
5. การวัดผลและประเมินผลยังขาดความยุติธรรม

1.2 ปัญหาเกี่ยวกับผู้เข้าอบรมและหน่วยงานต้นสังกัด กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เห็นว่าที่มีปัญหามากได้แก่ข้อต่อไปนี้

1. อยู่ห่างจากสถานที่อบรม
2. สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายในการอบรมมาก
3. ที่พักหาขากราคาแพง
4. มีภาระหน้าที่ทางราชการมาก ทำให้เข้าอบรมไม่เต็มหน่วย
5. ไม่มีเวลาดันคว่ำในห้องสมุดอย่างเต็มที่

1.3 ปัญหาเกี่ยวกับการบริหาร และการจัดสวัสดิการของวิทยาลัย
กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าปัญหามาก ในหัวข้อต่อไปนี้

1. ที่จอดรถไม่พอเพียงและไม่เป็นระเบียบ
2. ขาดเวรยามตรวจตราและควบคุมการเข้าออกของ
ยานพาหนะ
3. บริเวรวิทยาลัยไม่สะอาดและสวยงามเท่าที่ควร

2. รูปแบบของการจัดการอบรมตามความต้องการของอาจารย์ ผู้เข้า
อบรมและหน่วยงานต้นสังกัด ปรากฏผลดังนี้

2.1 สถานที่อบรม อาจารย์ส่วนใหญ่ต้องการให้จัดอบรมในวิทยาลัย
ส่วนผู้เข้าอบรมและหน่วยงานต้นสังกัด เห็นว่า ควรจะจัดศูนย์อบรมนอกวิทยาลัย ร้อยละ 50

2.2 วัน เวลาที่ควรจัดอบรม อาจารย์ส่วนใหญ่เห็นว่าควรจัดในเย็น
วันศุกร์ และวันเสาร์เต็มวัน ส่วนผู้เข้าอบรมและหน่วยงานต้นสังกัดมีความเห็นแตกต่างกันไป 3
ประเด็น คือ วันเสาร์ - วันอาทิตย์ และเย็นวันศุกร์กับวันเสาร์เต็มวัน มีกลุ่มตัวอย่างบาง
ส่วนต้องการ ให้จัดเย็นวันจันทร์ - พุธ - ศุกร์ และบางส่วนเห็นว่าไม่ควรให้กระทบกระเทือน
เวลาราชการ

2.3 การคัดเลือกผู้เข้ารับการอบรม กลุ่มตัวอย่างทุกประเภทเห็นว่า
ควรเป็นหน้าที่ของหน่วยงานต้นสังกัด แต่ให้ถือเกณฑ์ที่วิทยาลัยครูกำหนดในการคัดเลือก โดย
ยึดถือ ทั้งอายุราชการ ความรู้ความสามารถ

2.4 หลักสูตรที่ควรจัดอบรม กลุ่มตัวอย่างประมาณร้อยละ 51.66
เห็นว่าควรจัดเป็นชุดอบรม ส่วนที่เหลือเห็นว่าควรจัดเป็นรายวิชา และวิชาเอกที่ควรเปิดอบรม
ได้แก่ การบริหารโรงเรียน การประถมศึกษา เทคโนโลยีทางการศึกษา ภาษาไทย
สังคมศึกษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เกษตรและพลศึกษา

2.5 อาจารย์ส่วนใหญ่เห็นว่าควรให้มีการประเมินผลสมรรถภาพจาก
หน่วยงานต้นสังกัดด้วย แต่ผู้เข้าอบรมและต้นสังกัดมีทั้งเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย ร้อยละ 50

2.6 การวัดผลและประเมินผลด้านวิชาการ ร้อยละ 50 ของอาจารย์
เห็นว่าควรใช้วิธีอิงเกณฑ์ ที่เหลือเห็นว่าควรใช้วิธีอิงกลุ่ม - และยึดทั้ง 2 อย่างผสมกัน ส่วนครู
ประจำการและหน่วยงานต้นสังกัดต้องการให้อิงกลุ่ม

2.7 การจัดอบรมภาคฤดูร้อน ประมาณร้อยละ 90 ของกลุ่มตัวอย่าง
ต้องการให้ให้จัดอบรม โดยให้เหตุผลว่าเป็นช่วงเวลาที่ไม่มีภาระหน้าที่ราชการ มีเวลาที่จะ
ศึกษาค้นคว้าได้เต็มที่

2.8 วิธีการอบรม ผู้เข้าอบรมและหน่วยงานต้นสังกัดต้องการให้มีการบรรยายและมีกิจกรรมเฉพาะในชั้นเรียนให้เสร็จสิ้นเป็นคราว ๆ ไป เนื่องจากไม่มีเวลาทำกิจกรรมนอกชั้นเรียน เพราะวันปกติต้องมีการราชการมาก แต่อาจารย์มีความเห็นว่าควรจะใช้หลายรูปแบบร่วมกัน

ในปี พ.ศ. 2524 อรุณ ปรีดีดิกล (2524) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัจจัยที่มีผลต่อการไม่มาเรียนของนักศึกษาและบุคลากรประจำการ" ผลการวิจัยปรากฏว่าปัจจัยที่มีผลต่อการไม่มาเรียนมีดังนี้

1. เงินเดือนน้อย เพราะต้องเลิกทำงานพิเศษ
2. เวลาอบรมนานเกินไป ไม่ชอบบางวิชา วิชาที่ชอบวิทยาลัยไม่เปิดสอน และพื้นฐานความรู้เดิมไม่เพียงพอ
3. ผู้เข้ารับการอบรมแม้จะเป็นผู้ใหญ่แล้วก็ตาม ยังไม่เข้าใจบทบาทของตนเองและอาจารย์ผู้สอนก็ยังไม่เข้าใจวิธีสอนผู้ใหญ่อย่างเพียงพอ จึงยังไม่เป็นที่เข้าใจระหว่างผู้เรียนและผู้สอน ในด้านการรักษาวินัยของห้องเรียน
4. งานประจำมีมาก สุขภาพไม่ดี ระยะทางไกลเกินไป อาจารย์สอนไม่ดีและเกิดความเบื่อหน่าย
5. ผู้บังคับบัญชาไม่สนับสนุน และไม่เข้าใจความสำคัญของครูประจำการ
6. มีภาระทางบ้านมาก สภาพแวดล้อมที่บ้านไม่ดี และครอบครัวไม่พร้อมที่จะให้มาอบรม
7. อาจารย์ทำการสอนเหมือนกับนักศึกษาภาคปกติ และผู้เข้ารับการอบรมบางคนไม่รักษาระเบียบวินัย

ในปี พ.ศ. 2526 เลิศชัย สอนสุภาพ (2526) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของอาจารย์พลศึกษาและนักศึกษาวิชาเอกพลศึกษา เกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาในวิทยาลัยครู" การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์พลศึกษาและนักศึกษาวิชาเอกพลศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาในวิทยาลัยครู ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังอาจารย์พลศึกษา 92 คน และนักศึกษาวิชาเอกพลศึกษา 414 คน ผลการวิจัย พบว่า อาจารย์พลศึกษาและนักศึกษาวิชาเอกพลศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาในวิทยาลัยครูดังนี้ ในด้านการเรียนของนักศึกษามีปัญหามาก

เกี่ยวกับนักศึกษาขาดการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม ขาดความกระตือรือร้นในการเรียนและขาด การวิพากษ์วิจารณ์ และซักถาม ในด้านสถานที่ อุปกรณ์การสอนและสิ่งอำนวยความสะดวก มีปัญหามากที่สุดเกี่ยวกับ ขาดสถานที่สำหรับจัดกิจกรรมทางน้ำ มีปัญหาเกี่ยวกับสถานที่ในร่ม สำหรับจัดกิจกรรมพลศึกษา มีไม่เพียงพอ ไม่ได้รับความสะดวกในการใช้สนาม โรงยิมส์ หรือ สระว่ายน้ำ สำหรับกิจกรรมกีฬาและเล่นเทนนิสการจำวนลีดเดอร์มีไม่เพียงพอ ในด้านการจัด กิจกรรมเสริมหลักสูตรพลศึกษา มีปัญหาเกี่ยวกับนักศึกษาขาดความรู้และประสบการณ์ในการจัด กิจกรรม การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรของนักศึกษาไม่ได้รับความร่วมมือและประสานงานที่ดี ระหว่างนักศึกษา อาจารย์ และผู้บริหาร ขาดแคลนงบประมาณ อาจารย์ และนักศึกษาไม่ได้ ประเมินผลงานที่จัดขึ้น เพื่อจะได้นำผลมาปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น ในด้านการใช้แหล่งค้นคว้ามีปัญหา มากเกี่ยวกับ หนังสือ วารสาร และเอกสารทางพลศึกษา และทางวิชาการทั่ว ๆ ไป น้อย ไม่เพียงพอแก่การค้นคว้า อาจารย์พลศึกษา และนักศึกษาวิชาเอกพลศึกษามีความคิดเห็น เกี่ยวกับปัญหาด้านการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาในวิทยาลัยครูไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ ระดับ .05

ข. งานวิจัยที่เกี่ยวกับการอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ สาขา วิชาพลศึกษา

ในปี พ.ศ. 2524 สมบูรณ์ มิ่งเมือง (2524) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการจัดและดำเนินการโครงการอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ ระดับ ปริญญาตรี วิชาเอกพลศึกษาในวิทยาลัยครู" โดยส่งแบบสอบถามไปยังผู้เข้ารับการอบรม หัวหน้าภาค วิชาพลศึกษาและนักเทนนิสและผู้ประสานงานโครงการอบรมครู และบุคลากรทาง การศึกษาประจำการของวิทยาลัยครูที่เปิดให้มีการอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ มาแล้ว อย่างน้อย 1 ปี ทั่วประเทศจำนวน 14 แห่ง ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาที่พบมากมีดังนี้ คือ ขาดความสะดวกในการใช้อุปกรณ์เพื่อการฝึกซ้อมนอกเวลา ขาดเงินสนับสนุนการจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตร ขาดสถานที่ทำความสะอาดร่างกายหลังชั่วโมงปฏิบัติ ขาดตำราและเอกสารอ่าน ประกอบ สภาวะการเงิน การเดินทางไปกลับระหว่างฝึกอบรม และเวลาเรียนไม่ต่อเนื่อง ทำให้ความรู้ขาดตอนและลืมสิ่งที่เรียนไปแล้ว

ในปี พ.ศ. 2525 ผุสดี สนิทรัมย์ (2525) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของผู้ให้การอบรมและผู้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนในสาขา วิชาพลศึกษาของโครงการอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการในกลุ่มวิทยาลัยครูภาค

เหนือ" โดยส่งแบบสอบถามไปยังผู้ให้การอบรมและผู้เข้ารับการอบรมในกลุ่มวิทยาลัยครูภาคเหนือ ผลการวิจัย พบว่า ผู้ให้การอบรมและผู้เข้ารับการอบรมมีความเห็นสอดคล้องกันในปัญหาที่ประสบมาก ดังนี้คือ วิชาเลือกที่กำหนดไว้ในหลักสูตรวิทยาลัยครูไม่ได้คำนึงถึงความแตกต่าง ความสนใจและความถนัดของผู้เข้ารับการอบรม กำหนดเนื้อหาของหลักสูตรไม่เหมาะสมกับเวลา การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรน้อยเกินไป ผู้เข้ารับการอบรมขาดโอกาสในการได้ฝึกหัดการเป็น เจ้าหน้าที่และผู้ตัดสินกีฬา รวมทั้งการเป็นผู้ดำเนินการจัดการแข่งขัน และร่วมการแข่งขันกีฬา ผู้ให้การอบรม ไม่มีเวลาให้คำปรึกษาและช่วยเหลือด้านการเรียนแก่ผู้เข้ารับการอบรม ผู้เข้ารับการอบรม ไม่มีเวลาสำหรับฝึกซ้อมทักษะกีฬา นอกจากนี้จากชั่วโมงเรียนขาดความรู้ขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่รับผิดชอบ ต่อหน่วยงานต้นสังกัดมากเกินไป ไม่มีเวลาดันคว้าเพิ่มเติมต้องเดินทางมาอบรม ไกลเสียค่าใช้จ่ายสูง ขาดสถานที่เปลี่ยนเครื่องแต่งตัว ห้องสมุดมีหนังสือ วารสารและเอกสาร ทางพลศึกษาและวิชาการทั่วไปไม่เพียงพอต่อการค้นคว้า รวมทั้งบริการโสตทัศนูปกรณ์และบริการ ห้องฉายภาพยนตร์ไม่ได้รับความสะดวก

ในปีเดียวกัน อรรถพร เจนการกิจ (2525) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของผู้ให้การอบรมและผู้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนในสาขา วิชาพลศึกษาของโครงการอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการในกลุ่มวิทยาลัยครูภาค กลาง" โดยได้ส่งแบบสอบถามไปยังผู้ให้การอบรมและผู้เข้ารับการอบรมในกลุ่มวิทยาลัยครูภาค กลาง ผลการวิจัย พบว่า ผู้ให้การอบรมและผู้เข้ารับการอบรมมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ประสบปัญหามากในเรื่อง เดียวกับ ผู้สดี สนิทวัณย์ และปัญหาที่ประสบนอกเหนือจากนั้น คือ ในเรื่องการได้รับมอบหมายงานจากผู้ให้การอบรมมากเกินไป และงบประมาณของภาควิชาใน ด้านอุปกรณ์ สถานที่ และเครื่องอำนวยความสะดวกน้อยเกินไป

ในปี พ.ศ. 2527 อรวรรณ บุชัน (2527) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของผู้ให้การอบรมและผู้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนในสาขา วิชาพลศึกษาของโครงการครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการในกลุ่มวิทยาลัยครูตะวันตก" โดยที่ผู้วิจัย ได้ส่งแบบสอบถามไปยังผู้ให้การอบรม และผู้เข้ารับการอบรมในกลุ่มวิทยาลัยครู ตะวันตก ผลการวิจัย พบว่า ผู้ให้การอบรมและผู้เข้ารับการอบรม มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ปัญหาที่ประสบมาก คือ การกำหนดเนื้อหาของหลักสูตรไม่เหมาะสมกับระยะเวลาเรียน วิชาเลือกที่กำหนดไว้ในหลักสูตรพลศึกษาไม่ได้คำนึงถึงความแตกต่าง ความสนใจ และความถนัด ของผู้เข้ารับการอบรม ผู้เข้ารับการอบรมขาดโอกาสในการเข้าร่วมการแข่งขันกีฬา ขาดโอกาส ในการฝึกหัดการเป็นผู้ จัดดำเนินการแข่งขันกีฬา ไม่มีการประเมินผลกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่จัดขึ้น

ไม่มีเวลาสำหรับการฝึกซ้อมทักษะกีฬาต่าง ๆ นอกเหนือจากชั่วโมงเรียน เสียค่าใช้จ่ายในการเข้ารับการอบรมสูง ต้องเดินทางมาอบรมไกลเกินไป งบประมาณของภาควิชาในด้านอุปกรณ์ สถานที่และเครื่อง อำนวยความสะดวกต่าง ๆ น้อยเกินไป ห้องสมุดมีหนังสือ วารสาร และเอกสารทางด้าน พลศึกษาไม่เพียงพอต่อการค้นคว้า

จากการเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้ให้การอบรมกับผู้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับปัญหาด้านการใช้หลักสูตรพลศึกษาและด้านการเรียนของผู้เข้ารับการอบรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนของความคิดเห็นของผู้ให้การอบรมในกลุ่มวิทยาลัยครู ภาคตะวันตกทั้ง 4 สถาบัน พบว่า ปัญหาด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และผู้เข้ารับการอบรมในกลุ่มวิทยาลัยครูภาคตะวันตกทั้ง 4 สถาบัน พบว่า ปัญหาด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ค. งานวิจัยที่เกี่ยวกับการติดตามผล

ในปี พ.ศ. 2514 ละเอียต จันทรภักดีวัฒน์ (2514) ได้ทำการวิจัยเรื่องการติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (ป.กศ.) ตั้งแต่ปีการศึกษา 2509 - 2511 ในโรงเรียนประถมศึกษา ภาคการศึกษา 1 และ 2 ผลการวิจัยพบว่า ครูใหญ่เห็นว่าผู้สำเร็จประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา มีความรู้ความสามารถในการแนะแนวและอบรมศิษย์ธรรมมีความสามารถอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนผู้สำเร็จการศึกษาประเมินค่าตนเองเกี่ยวกับความสามารถทางวิชาการ ส่วนมากอยู่ในเกณฑ์ดี ยกเว้นในเรื่องความสามารถในการใช้อุปกรณ์การสอน ความสามารถในการจัดกิจกรรมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับ ประถม ใจจิตร (2515) และ ชอวบ กิณนางศ์ (2514) ได้ติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (ป.กศ.) เช่นเดียวกัน ในภาคการศึกษา 8 และ 11 ตามลำดับ แต่อุไรวรรณ ปัญจมวัตติ (2514) สุพรรณ เฝิงชัย (2514) และสมพล กลุ่มนาค (2514) พบว่า ครูใหญ่และผู้สำเร็จการศึกษาเห็นว่า ผู้สำเร็จประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาส่วนมากมีความรู้ความสามารถทางวิชาการอยู่ในเกณฑ์ดี ยกเว้นในเรื่องความสามารถในการใช้อุปกรณ์การสอน ความสามารถในการจัดกิจกรรม ความสามารถในการอบรมศิษย์ธรรมและวัฒนธรรม มีความรู้ความสามารถอยู่ในระดับปานกลาง

ส่วนการติดตามผลการปฏิบัติงานของนักจิตกรศาสตร์ วิไลวรรณ เจริญพงษ์ (2514) พบว่า ผู้บังคับบัญชาและนักจิตพอใจความรู้ความสามารถทางวิชาการในระดับค่อนข้างสูง ทั้งรุ่นที่ 1 (ปีการศึกษา 2518) และรุ่นที่ 2 (ปีการศึกษา 2519) โดยใช้แบบสอบถามส่งไปให้ทั้งสองรุ่น รวมกัน จำนวน 1,490 คน ได้รับข้อมูลคืน จำนวน 1,083 คน ผลการวิจัยพบว่า สถานการณ์การทำงานปรากฏว่านักจิต รุ่นที่ 1 และรุ่นที่ 2 ได้ทำงานแล้วถึงร้อยละ 96 ศึกษาต่อประมาณร้อยละ 1 และยังไม่มีงานทำเพียงร้อยละ 3 จึงอาจกล่าวได้ว่าวิทยาลัยครูผลิตครุศาสตร์บัณฑิตออกไป เป็นปริมาณที่ไม่เกินความต้องการที่แท้จริง จังหวัดที่ทำงานครุศาสตร์-บัณฑิตจากวิทยาลัยครู ทำงานอยู่ทั่วทุกจังหวัด ยกเว้นจังหวัดสตูล เพียงจังหวัดเดียว กรุงเทพมหานครมีผู้ทำงานอยู่มากที่สุด คือ 144 คน หรือประมาณร้อยละ 14 ของทั้งหมด ตำแหน่งและชนิดของงานที่ทำมากกว่าร้อยละ 90 ของผู้ที่ทำงานแล้ว มีตำแหน่งเป็นครู อาจารย์ และเป็นข้าราชการ และเกือบทั้งหมดทำงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา โดยประมาณร้อยละ 60 มีหน้าที่สอนประจำ ที่เหลือทำหน้าที่ธุรการ บริหาร สอนพิเศษ หรืออื่น ๆ ผู้ที่สอนหนังสือส่วนใหญ่ได้สอนวิชาที่ตนถนัด ร้อยละ 64.54 การสอบเข้าทำงานประมาณ 2 ใน 3 ของผู้ที่ทำงานแล้ว ได้เข้าทำงานโดยสอบแข่งขันได้ และมีอยู่ 1 ใน 4 ทำงานนั้น ๆ อยู่แล้วก่อนที่จะมาเรียน ค.บ. นอกนั้นได้ทำงานโดยวิธีอื่น ๆ ปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน ปัญหาใหม่ที่เกิดขึ้นคือ ปัญหาด้านการเรียนการสอน เช่น ขาดอุปกรณ์การสอน และไม่ได้สอนตรงตามวิชาเอก รองลงมาเป็นปัญหาเกี่ยวกับผู้บริหาร โดยเห็นว่าการบริหารงานไม่เป็นปัญหาและที่เป็นเพียงส่วนน้อย คือ ปัญหาเกี่ยวกับผู้ร่วมงานไม่ให้ความร่วมมือ ปัญหาเกี่ยวกับตัวนักเรียนที่มีพื้นฐานอ่อน และด้านของความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้และประสบการณ์ด้านการเรียนการสอนที่ได้รับจากวิทยาลัยครู ร้อยละ 85 เห็นว่าได้รับความรู้และประสบการณ์ด้านการฝึกสอนหรือเรียนแทนเพียงร้อยละ 85 เห็นว่าได้รับความรู้และประสบการณ์ด้านวิชาการศึกษาเพียงร้อยละ 65 เห็นว่าได้รับความรู้และประสบการณ์ด้านวิชาเอกเพียงร้อยละ 75 เห็นว่าได้รับความรู้และประสบการณ์ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพียงพอ และความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการปรับปรุงงานด้านต่าง ๆ ของวิทยาลัยครูด้านวิชาการ ต้องการให้ปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ และควรให้มีความสัมพันธ์กับหลักสูตรระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาใหม่ด้วย ด้านเนื้อหาวิชาเอกทั้งความคิดเห็นมากไปและน้อยไป เกี่ยวกับวิธีการควรจัดอาจารย์ที่มีความรู้และความถนัด เหมาะสมกับวิชาที่สอน และควรเน้นภาคปฏิบัติให้มากกว่าภาคทฤษฎี วัสดุอุปกรณ์และตำราสำหรับค้นคว้ายังขาดแคลนด้านบริหาร ความเห็นที่ว่างานด้านบริหารดีแล้วมีมากที่สุด ร้อยละ 14 แต่ควรเพิ่มความเอาใจใส่ต่อนักศึกษาให้มากขึ้น และควรให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการบริหารด้วย ด้านบริหารและสวัสดิการ ความเห็นที่ว่าดีแล้วมีมากที่สุด ร้อยละ 12 แต่คิดว่ายังต้องปรับปรุงก็มีทางด้านน้ำดื่ม น้ำใช้ ตลอดจนห้องน้ำ และ

ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร ความเห็นที่ว่าควรจะเพิ่มกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้มากขึ้น มีมากที่สุด ร้อยละ 26 ร้อยละ 8 เห็นว่าดีแล้ว นอกนั้น เห็นว่าต้องมีการปรับปรุงวิธีการจัดและควรจัด กิจกรรมให้ครอบคลุมทุกสาขา รวมทั้งวิชาพิเศษด้วย

ในปี พ.ศ. 2515 มารศรี พัวสกุล (2515) ได้ทำการวิจัยเรื่องติดตาม ผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จปริญญาการศึกษามัธยมศึกษา (กศ.บ.) ตั้งแต่ปีการศึกษา 2510 - 2512 ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาและวิทยาลัยครู ในภาคการศึกษา 1, 6 และ 12 พบว่า ผู้บังคับบัญชาและผู้สำเร็จการศึกษา มีความเห็นว่าผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ความสามารถค่อนข้าง มากในเรื่องการวัดผลและประเมินผล การควบคุมกิจกรรม การปกครองชั้น มีความรู้ความ เข้าใจในวิชาที่สอนและความแม่นยำในเนื้อหาวิชา ส่วนความรู้ในด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับ วรณี นุกชอุมิไกร (2515) และ สันติภาพ กองกาญจนะ (2515) ได้ติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จปริญญาการศึกษามัธยมศึกษา (กศ.บ.) เช่นเดียวกัน ในภาคการศึกษา 9, 10 และ 11 พบว่า ผู้บังคับบัญชาและผู้สำเร็จการศึกษามีความเห็นว่า ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ความสามารถทางวิชาการอยู่ในระดับดี

ในปี พ.ศ. 2516 ยิ่งศักดิ์ วัตรสนิษฐ์ฤกษ์ (2516) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษามัธยมศึกษา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2510 - 2512 ที่ ปฏิบัติงานครูในโรงเรียนและวิทยาลัยครูในภาคการศึกษา 2 - 3 ในปี พ.ศ. 2515 เพื่อติดตาม ผลการปฏิบัติงานของบัณฑิตเกี่ยวกับการสอน การนำความรู้ทางด้านวิชาการศึกษาไปใช้ในการ ปฏิบัติงาน ผลการวิจัยพบว่า บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษามัศึกษาดังกล่าว ส่วนใหญ่สามารถปฏิบัติงาน เกี่ยวกับการสอนได้เป็นอย่างดี และความรู้ทางด้านวิชาการศึกษาที่ได้รับจากสถาบันการศึกษา เพียงพอแก่การนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน ผู้บังคับบัญชาส่วนใหญ่เห็นว่า บัณฑิตมีความรู้ความ สามารถทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน และบุคลิกภาพอยู่ในเกณฑ์ดี แต่ตัวบัณฑิตเอง เห็นว่าอยู่ในระดับปานกลาง เช่น ในด้านความรู้และความสามารถในวิชาพิเศษ และวิชาสามัญ บุคลิกภาพทางอาชีพครู ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานและลักษณะนิสัยบางประการ

ในปี พ.ศ. 2517 ทวีป ศิริวิศมี (2517) ได้ทำการวิจัยเรื่องการติดตามผล คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2478 ถึง 2512 ผลการวิจัยปรากฏว่า บัณฑิตส่วนใหญ่ประกอบอาชีพแตกต่างกันในภาคและหน่วยงานต่าง ๆ กัน ลักษณะงานที่บัณฑิตปฏิบัติ แตกต่างกัน ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพ ภาคหน่วยงานและลักษณะงานของบัณฑิตกับเพศ แผนกวิชา รายได้ วุฒิทางการศึกษา และชั้นทางราชการของบัณฑิต

ในปีเดียวกัน บุญชัย บุญวิรัตน์ (2517) ได้ทำการวิจัยเรื่องการติดตามผลการปฏิบัติงานของมหานักคิดจากวิทยาลัยวิชาการศึกษา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2500 - 2515 เกี่ยวกับทักษะของผู้บังคับบัญชา และผู้ร่วมงาน ผลการวิจัย ปรากฏว่า ผู้บังคับบัญชามีความเห็นว่าผู้สำเร็จการศึกษามหานักคิด มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานโดยทั่วไปอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างดี ในด้านความเชื่อมั่นในตนเอง กาลเทศะในการแต่งกาย มารยาทท่าทางซึ่งเหมาะสมกับการเป็นครู ความรับผิดชอบในหน้าที่การงานและความขยันตั้งใจในการทำงาน ผู้บังคับบัญชาเห็นว่า ผู้สำเร็จการศึกษามหานักคิด มีความสามารถอยู่ในเกณฑ์ดี ส่วนความสามารถในการเป็นผู้นำที่ดี ความสามารถในการผลิตผลงานทางด้านวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง

ในปีเดียวกัน ประเสริฐ ภูจันทร์ (2517) ได้ทำการวิจัยเรื่องการติดตามผลการปฏิบัติงานของมหานักคิดจากวิทยาลัยวิชาการศึกษา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2500 - 2515 เกี่ยวกับการประเมินค่าตนเอง ผลการวิจัยปรากฏว่า ผู้สำเร็จการศึกษามหานักคิดประเมินค่าตนเองโดยทั่วไป อยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างสูง โดยเฉพาะเรื่องความเชื่อมั่นในตนเองหรือความเป็นตัวเอง และเรื่องความรับผิดชอบในหน้าที่การงาน ส่วนเรื่องความสามารถในการผลิตผลงานทางวิชาการ เช่น การจัดอภิปราย ปาฐกถา นิทรรศการ ยังอยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่าเรื่องอื่น ๆ

ในปีเดียวกัน ลลิตา กิตติประसार (2518) ได้ทำการวิจัยเรื่องการติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จปริญญาการศึกษามหานักคิด วิชาบรรณารักษศาสตร์ จากวิทยาลัยวิชาการศึกษา 2508 - 2516 เมื่อปี พ.ศ. 2518 ผลการติดตามผลพบว่า ผู้สำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่พอใจงานที่ทำอยู่ ซึ่งเป็นงานเกี่ยวกับห้องสมุด ร้อยละ 42.3 ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าห้องสมุด ผู้บังคับบัญชามีความเห็นว่า ผู้สำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่มีความรู้ความสามารถอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างดี การผลิตผลงานทางวิชาการควรเน้นการศึกษาค้นคว้าเรื่องราวของต่างประเทศให้มาก ควรเพิ่มวิชาภาษาอังกฤษ ปลูกฝังให้เป็นผู้รักวิชาชีพอย่างลึกซึ้ง และเพิ่มความรู้เกี่ยวกับการวิจัยและดำเนินงานเกี่ยวกับห้องสมุดให้มากขึ้น ส่วนผู้สำเร็จการศึกษาเห็นว่า ควรเพิ่มวิชาการทางด้านการศึกษาสัมพันธ์ การซ่อมและรักษาหนังสือ นอกจากนี้ยังเสนอให้สถาบันจัดบริการเกี่ยวกับข่าวสารหรือจัดอบรมเพิ่มเติมในบางโอกาสอีกด้วย

ในปี พ.ศ. 2520 มณีรัตน์ พัมโร (2520) ได้ทำการวิจัยเรื่องการติดตามผลบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รุ่นปี 2511 - 2518 ผลการวิจัยพบว่า บัณฑิตส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษา ได้ทำงานตรงตามสาขาวิชา บัณฑิตส่วนน้อยที่ประสบ

ปัญหาในการทำงานด้านต่าง ๆ ในด้านการจัดการเรียนการสอนของคณะ บัณฑิตส่วนใหญ่มีความเห็นว่า การจัดการสอนในด้านต่าง ๆ มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง ในด้านสวัสดิการและอุปกรณ์การสอนมีความเหมาะสมน้อยที่สุด

ในปี พ.ศ. 2521 รัตนา ศิริพานิช และคณะ (2521) ได้รายงานผลการวิจัยเรื่อง การติดตามตรวจสอบบัณฑิตจากวิทยาลัยครู 17 แห่ง รุ่นที่ 1 และรุ่นที่ 2 (ปีการศึกษา 2518 และ 2519) ในปี พ.ศ. 2521 ผลการวิจัยพบว่ามากกว่าร้อยละ 90 ทำงานเกี่ยวข้องกับการศึกษาในตำแหน่งครู อาจารย์และเป็นข้าราชการ มีหน้าที่สอนประจำประมาณร้อยละ 60 ซึ่งส่วนใหญ่ได้สอนวิชาที่ตนถนัด ด้านปัญหาและอุปสรรคในการทำงานส่วนใหญ่มีปัญหาด้านการเรียนการสอน เช่น ขาดอุปกรณ์การสอน ปัญหา รองลงมาคือ ปัญหาเกี่ยวกับผู้บริหาร บัณฑิตเห็นว่า ผู้บริหารบริหารงานไม่เป็น ด้านความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากการเรียนการสอนในวิทยาลัยครู ส่วนใหญ่เห็นว่าได้รับมาอย่างเพียงพอ เกี่ยวกับความรู้ และประสบการณ์การฝึกสอน หรือการเรียนแทนวิชาการศึกษาวิชาเอกและกิจกรรมเสริมหลักสูตรนั้น ส่วนใหญ่เห็นว่าเพียงพอ ด้านความต้องการและข้อเสนอแนะต้องการให้วิทยาลัยครูปรับปรุงงานด้านต่าง ๆ คือ งานวิชาการ ต้องการให้ปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ให้มีความสัมพันธ์กับหลักสูตรระดับประถม และมีชมศึกษาใหม่ วิชาเอกที่มีทั้งเห็นว่ามากเกินไปและน้อยเกินไป เกี่ยวกับวิธีการสอนควรจัดอาจารย์ที่มีความรู้และความถนัดเหมาะสมกับวิชาที่สอน และควรเน้นภาคปฏิบัติให้มากกว่าทฤษฎี วัสดุอุปกรณ์และตำราสำหรับค้นคว้ายังขาดแคลน ส่วนด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร บัณฑิตมีความเห็นว่า ควรเพิ่มกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้มากขึ้น ควรมีการปรับปรุงวิธีการจัด และควรจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมทุกสาขาวิชา รวมทั้งวิชาพิเศษ

ในปี พ.ศ. 2522 สุนิตย์ แววศักดิ์ (2522) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จปริญญาตรี จากวิทยาลัยครู โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จปริญญาตรี จากวิทยาลัยครูในด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการ ความรู้ความสามารถพิเศษและมนุษยสัมพันธ์ ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ บุคลิกภาพของการเป็นครู การสนองความต้องการของสังคมและทัศนคติต่อวิชาชีพครู โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือส่งให้ผู้สำเร็จปริญญาตรี และผู้บังคับบัญชา จำนวน 414 คน ได้ข้อค้นพบดังนี้ ผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จปริญญาตรี จากวิทยาลัยครูในทัศนะของตนเอง และผู้บังคับบัญชา โดยเฉลี่ยแล้วอยู่ในเกณฑ์ดี ผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จปริญญาตรี จากวิทยาลัยครูในด้านของความรู้ความสามารถทางวิชาการ ความรู้ความสามารถพิเศษและมนุษยสัมพันธ์และการสนองตอบ

ของสังคมในทัศนะของตนเอง และผู้บังคับบัญชาไม่แตกต่างกัน ส่วนผลการปฏิบัติงานในด้านความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ บุคลิกภาพของการเป็นครู และทัศนคติต่อวิชาชีพครู ในทัศนะของตนเอง อยู่ในเกณฑ์ที่สูงกว่าในทัศนะของผู้บังคับบัญชา ผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จปริญญาตรีจากวิทยาลัยครูในทัศนะของผู้บังคับบัญชาที่มีอายุราชการและวุฒิครูต่างกัน ไม่แตกต่างกัน ส่วนผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จปริญญาตรีจากวิทยาลัยครู ที่ศึกษาในกลุ่มวิชาพิเศษ กลุ่มวิชาภาษา กลุ่มวิชาสังคมศึกษา และกลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์ และกลุ่มวิชาภาษา ส่วนด้านทัศนคติต่อวิชาชีพครู ในทัศนะของผู้สำเร็จปริญญาตรีที่ศึกษาในกลุ่มวิชาภาษา อยู่ในเกณฑ์ที่สูงกว่าในทัศนะของผู้สำเร็จปริญญาตรีที่ศึกษาในกลุ่มวิชาสังคมศึกษา

ในปี พ.ศ. 2523 สุวัฒน์ บัชรามภรณ์ (2523) ได้ทำการวิจัยเรื่องการติดตามผลการปฏิบัติงานของบัณฑิตการศึกษามัธยมศึกษา (กศ.บ. พลศึกษา) ปีการศึกษา 2516 - 2521 ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาและวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร โดยมีความมุ่งหมายในการวิจัย คือ เพื่อจะทราบความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชามีต่อบัณฑิต กศ.บ. พลศึกษา และประเมินค่าตนเองของบัณฑิต กศ.บ. พลศึกษา เกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานในโรงเรียนหรือวิทยาลัยครู กับการสำรวจความคิดเห็นของบัณฑิต กศ.บ. พลศึกษา เกี่ยวกับความรู้และความเหมาะสมของรายวิชาที่ได้รับจากมหาวิทยาลัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือ บัณฑิต กศ.บ. พลศึกษา รุ่นปีการศึกษา 2516 - 2521 จำนวน 258 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ผลการวิจัยปรากฏว่า ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชามีต่อบัณฑิต กศ.บ. พลศึกษา และการประเมินค่าตนเองของบัณฑิต กศ.บ. พลศึกษา อยู่ในเกณฑ์ดี ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชามีต่อบัณฑิต กศ.บ. พลศึกษา ซึ่งมีเพศ และระดับคะแนนเฉลี่ยต่างกัน จะแตกต่างกัน ส่วนหลักสูตรการศึกษาต่างกัน จะไม่แตกต่างกันในการประเมินค่าตนเองของบัณฑิต กศ.บ. พลศึกษา ที่มีเพศและระดับคะแนนเฉลี่ยต่างกัน ประเมินค่าตนเองไม่แตกต่างกัน ส่วนบัณฑิต กศ.บ. พลศึกษา ที่หลักสูตรต่างกัน จะประเมินค่าแตกต่างกัน ผลจากการเปรียบเทียบความเห็นของผู้บังคับบัญชามีต่อบัณฑิต กศ.บ. พลศึกษา และประเมินค่าตนเองของบัณฑิต กศ.บ. พลศึกษา จะแตกต่างกันในด้านความรู้และความเหมาะสมของรายวิชาทางพลศึกษาที่ได้รับจากมหาวิทยาลัย บัณฑิต กศ.บ. พลศึกษา เห็นว่าอยู่ในเกณฑ์ดี บัณฑิต กศ.บ. พลศึกษาที่มีเพศและหลักสูตรการศึกษาต่างกัน มีความเห็นไม่แตกต่างกัน ส่วนบัณฑิต กศ.บ. พลศึกษา ที่มีระดับคะแนนเฉลี่ยต่างกันจะมีความเห็นแตกต่างกัน เกี่ยวกับความเหมาะสมของรายวิชาเอกและการนำรายวิชาเอก ไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงาน บัณฑิต กศ.บ. พลศึกษา เห็นว่าอยู่ในเกณฑ์ดีทุกราย ยกเว้นการพลศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ และเห็นว่ารายวิชาที่มีความเหมาะสม และสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้มากที่สุด คือ การจัดแข่งขันกีฬาภายใน

ในปีเดียวกันนี้ จันทนา แฮสุวรรณ (2523) ได้ทำการวิจัยเรื่องการติดตามผลมหาวิทยาลัย สาขาวิชาพลศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อทราบถึงการพัฒนาและนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาของมหาวิทยาลัยไปใช้ในการทำงาน ลักษณะงาน และประสิทธิภาพของงาน ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ มหาวิทยาลัยสาขาวิชาพลศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 108 คน การวิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลของการวิจัยปรากฏว่า มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่สำเร็จปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษา จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยที่ทำหน้าที่ในตำแหน่งอาจารย์มากที่สุด และส่วนใหญ่ทำงานในสังกัดของรัฐบาล มหาวิทยาลัยร้อยละ 22.45 ทำหน้าที่บริหารด้านพลศึกษา เหตุจูงใจที่ทำให้มหาวิทยาลัยไปทำการศึกษาต่อที่บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มากที่สุดคือ ต้องการหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อนำไปใช้ในการทำงาน การนำความรู้ไปใช้ในการทำงานด้านต่าง ๆ นั้น พบว่า ด้านบริหารและด้านนิเทศใช้ได้ในระดับปานกลาง ด้านการสอนและการวัดผลใช้ในระดับมาก ด้านสถานที่และอุปกรณ์ใช้ในระดับปานกลาง ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตรใช้ได้มากเป็นมาอย่าง ด้านการหาความรู้เพิ่มเติม ด้านบริการและด้านมนุษยสัมพันธ์ ส่วนใหญ่ได้ใช้ในระดับมาก ผลงานทางวิชาการของมหาวิทยาลัยมีหลายประการ ที่มากที่สุด คือ การจัดหรือร่วมประชุมหรือสัมมนาวิชาการ นอกจากนั้น มีผลงานอื่นเช่น การเขียนตำรา การวิจัย การเขียนบทความและการปรับปรุงหลักสูตรมหาวิทยาลัย เป็นสมาชิกสมาคมวิชาชีพซึ่งมากกว่าสมาคมอื่น ๆ และมีส่วนร่วมในการสัมมนาวิชาการของสมาคมมากกว่ากิจกรรมอื่น มหาวิทยาลัยมีโครงการพัฒนาวิชาขึ้นหลายด้าน ได้แก่ ด้านการเรียนการสอน ซึ่งรวมทั้งการพัฒนาหลักสูตรด้วย การเผยแพร่วิชาการและการบริหาร การปรับปรุงบุคลากรทางด้านพลศึกษาและโครงการอื่น ๆ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดหลักสูตร ควรมีการปรับปรุงเนื้อหาวิชาการเรียนการสอน ควรมีการปรับปรุงทั้งผู้เรียนผู้สอน และวิธีสอน การจัดประสบการณ์ ควรให้ผลิตได้ประสบการณ์มากที่สุด

ศูนย์วิทยุทรัพยากร

ในปี พ.ศ. 2524 กานดา ลือสุขชีวิบูลย์ (2524) ได้ทำการวิจัย โดยมีจุดประสงค์เพื่อติดตามผลการปฏิบัติงานของมหาวิทยาลัยทางการวิจัยการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในทัศนะของตนเองและผู้บังคับบัญชา ในด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการ ความรู้ความสามารถพิเศษ ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ บุคลิกภาพของนักวิจัยทัศนคติต่อวิชาชีพและมนุษยสัมพันธ์ ได้ข้อค้นพบดังนี้

ผลการปฏิบัติงานทุกด้านของมหาวิทยาลัยการวิจัยการศึกษา ในทัศนะของตนเอง ระหว่างมหาวิทยาลัยที่ได้เกียรตินิยม เมื่อสำเร็จปริญญาตรีกับมหาวิทยาลัยที่ไม่ได้เกียรตินิยมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ (.05) ยกเว้นด้านบุคลิกภาพของนักวิจัย ซึ่งกลุ่มมหาวิทยาลัยที่ได้เกียรตินิยม เมื่อสำเร็จปริญญา เห็นว่าผลการปฏิบัติงานของตนอยู่ในเกณฑ์สูงมากกว่าความเห็นของกลุ่มมหาวิทยาลัยที่ไม่ได้เกียรตินิยมอย่างมีนัยสำคัญ (.05)

ผลการปฏิบัติงานทุกด้านของมหาวิทยาลัยทางการวิจัยการศึกษา ในทัศนะของผู้บังคับบัญชาที่มีวุฒิทางวิจัยการศึกษา กับผู้บังคับบัญชาที่ไม่มีวุฒิทางวิจัยการศึกษา ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (.05)

ผลการปฏิบัติงานทุกด้านของมหาวิทยาลัยทางการวิจัยการศึกษา ในทัศนะของผู้บังคับบัญชา อยู่ในเกณฑ์ที่สูงกว่าในทัศนะของมหาวิทยาลัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการปฏิบัติงานทุกด้านของมหาวิทยาลัยทางการวิจัยการศึกษา ในสาขาวิชาที่ต่างกัน ในทัศนะของตนเอง แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านบุคลิกภาพของนักวิจัย ซึ่งมหาวิทยาลัยสาขาวิจัยการศึกษา เห็นว่าผลการปฏิบัติงานของตนอยู่ในเกณฑ์ที่สูงกว่าในความเห็นของมหาวิทยาลัยสาขาการวัดและประเมินผลการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ในปีเดียวกัน ลดาพร รวีรัฐ (2524) ได้ทำการติดตามผลมหาวิทยาลัยทางครุศาสตร์ที่สำเร็จการศึกษา 2518 - 2520 โดยใช้แบบสอบถาม ผลการวิจัยปรากฏว่า มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ทำงานตรงตามสาขาวิชาที่เรียน เมื่อจบการศึกษาแล้ว มหาวิทยาลัยไม่เปลี่ยนงาน ยังคงทำงานที่เดิมแต่มีตำแหน่งหน้าที่สูงขึ้น มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่พอใจในตำแหน่งหน้าที่ที่ปฏิบัติอยู่ และสามารถนำความรู้และประสบการณ์จากการศึกษาระดับปริญญาโทไปใช้ได้มาก ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานของมหาวิทยาลัย ส่วนใหญ่เนื่องจากมีงานที่รับผิดชอบมากไป ไม่พอใจระบบการบริหาร ขาดความเสมอภาคในหน่วยงาน ขาดงบประมาณ มหาวิทยาลัยมีความเห็นว่า ควรปรับปรุงหลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ประเมินผลตนเองในด้านต่าง ๆ อยู่ในระดับดีมาก ยกเว้นด้านความสัมพันธ์กับชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งก็คล้ายคลึงกับความเห็นของผู้บังคับบัญชาของมหาวิทยาลัย

ในปี พ.ศ. 2524 สุรีย์ ชรรณเลิศหล้า (2524) ได้ศึกษาติดตามผล
บัณฑิตครุศาสตร์ สาขาวิชาพลศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีวัตถุประสงค์
เพื่อติดตามผลในการปฏิบัติงานของบัณฑิตครุศาสตร์ สาขาวิชาพลศึกษา ที่สำเร็จการศึกษาจาก
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตั้งแต่ปีการศึกษา 2505 - 2523 โดยผู้วิจัยส่ง
แบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างประชากร คือ บัณฑิตครุศาสตร์ สาขาวิชาพลศึกษา จำนวน
352 คน และผู้บังคับบัญชาของบัณฑิต จำนวน 264 คน ผลการวิจัยพบว่า ผู้บังคับบัญชาและ
บัณฑิตเห็นว่าคุณสมบัติในการปฏิบัติงานของบัณฑิตมีความสามารถในด้านต่าง ๆ ดังนี้

ด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการ บัณฑิตมีความรู้และความเข้าใจถึง
ความสำคัญของวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม มีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรประมวลการสอนและการ
วัดผล ประเมินผลทางพลศึกษา ควรติดตามความเคลื่อนไหวทางพลศึกษาและทางวิชาการทั่วไป

ด้านการสอน บัณฑิตมีความสามารถในการปกครองชั้นเรียน มีการรับฟัง
ความคิดเห็นของนักเรียนในเรื่องการเรียนการสอน ความสามารถในการอธิบายและสาธิตทักษะ
ทางกีฬา

ด้านบุคลิกภาพ บัณฑิตมีความสุภาพอ่อนโยน และร่าเริงแจ่มใส แต่งกาย
สะอาด และท่าทางเหมาะสมกับเป็นครูพลศึกษา มีความขยันขันแข็ง อดทนไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค
รับฟังความคิดเห็นและกล้าแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล

ด้านคุณธรรมและความประพฤติ บัณฑิตมีความเมตตากรุณา โอบอ้อมอารี
แสดงความยินดีในความสำเร็จของผู้อื่น เสียสละเพื่อส่วนรวมและอุทิศเวลาในการทำงาน

ด้านมนุษยสัมพันธ์ บัณฑิตมีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ชุ่มชื้น
แจ่มใสต่อผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน นักเรียน เจ้าหน้าที่และภารโรง

ด้านทักษะต่ออาชีพครู บัณฑิตมีความซื่อตรงต่อหน้าที่และเวลา ใช้เวลาว่าง
ให้เป็นประโยชน์ต่ออาชีพครู สร้างและรักษาชื่อเสียงให้กับตนเองและสถาบันที่สอนอยู่

ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาและบัณฑิต ต่อความสามารถในการปฏิบัติงานของบัณฑิต ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ยกเว้นความรู้ความสามารถทางวิชาการด้านบุคลิกภาพ และด้านทักษะต่ออาชีพครู

ในปี พ.ศ. 2525 สมบูรณ์ แวงฉิมพลี (2525) ได้ติดตามผลการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา ผลการวิจัยมีดังต่อไปนี้คือ

ครุศาสตรมหาบัณฑิตที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากร ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ นอกจากนี้สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ครุศาสตรมหาบัณฑิตส่วนใหญ่ปฏิบัติงานการสอนและงานนิเทศการศึกษาในระดับอุดมศึกษาและฝึกหัดครู รองลงมาได้แก่ ระดับประถมศึกษา

ครุศาสตรมหาบัณฑิต ต้องการศึกษาต่อเพื่อเพิ่มพูนทางวิชาการ และส่วนใหญ่ปรากฏผลงานทางวิชาการหลังจากสำเร็จการศึกษาแล้ว ปัจจุบันประกอบอาชีพแล้วทั้งหมด และมีความเห็นว่าการสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร ค.บ. (ประถมศึกษา) มีผลให้เกิดความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานอันอำนวยประโยชน์แก่ชีวิตและสังคม

ความคิดเห็นของครุศาสตรมหาบัณฑิต ผู้ที่มีพื้นฐานความรู้ปริญญาตรี สาขาวิชาประถมศึกษา และผู้ที่มีพื้นฐานความรู้ปริญญาตรี สาขาวิชาอื่น ต่อการจัดการเรียนการสอนของภาควิชาประถมศึกษาในเรื่องราวต่าง ๆ ส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 และเมื่อพิจารณาแล้วปรากฏว่าครุศาสตรมหาบัณฑิตส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนของภาควิชาประถมศึกษา

ความคิดเห็นของครุศาสตรมหาบัณฑิต ผู้ที่ปฏิบัติงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และผู้ที่ปฏิบัติงานในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยต่อการนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากการศึกษาไปใช้ในการปฏิบัติงาน โดยพิจารณาจากเนื้อหาและการจัดประสบการณ์ของรายวิชาต่าง ๆ ส่วนมากไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาแล้วทุกรายวิชามีความจำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงานในระดับปานกลางถึงระดับมาก

ด้านปัญหาในการปฏิบัติงานของครุศาสตรมหาบัณฑิตทั้งสองกลุ่มดังกล่าวในเรื่องต่าง ๆ ส่วนมากแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แต่สภาพปัญหาเรื่องต่าง ๆ ประเมินอยู่ในระดับปานกลาง

ในปีเดียวกัน ศรีลักษณ์ สง่าเมือง (2525) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การติดตามผลมหานักคิด สาขาวิชามนุษยศาสตร์ มีจุดประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของมหานักคิดทางสาขาวิชามนุษยศาสตร์ต่อการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ในด้านความรู้ทางวิชาการ และการนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ในการทำงาน ตลอดจนเปรียบเทียบการประเมินผล การปฏิบัติงานของมหานักคิด สาขาวิชามนุษยศาสตร์ ในทัศนะของผู้บังคับบัญชาและมหานักคิดเอง ผลการวิจัยปรากฏว่า มหานักคิดสาขาวิชามนุษยศาสตร์ ร้อยละ 70.7 ทำงานในด้านการสอน ในหน่วยงานของรัฐบาล และได้ทำงานตรงตามสาขาวิชาที่เรียน มหานักคิดส่วนใหญ่มีงานทำ อยู่แล้ว และเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วไม่ได้เปลี่ยนงาน ผลงานทางวิชาการที่มีเปอร์เซ็นต์สูงสุด คือ เอกสารประกอบการสอน นอกจากนี้มหานักคิดยังมีผลงานด้านอื่น ๆ เช่น เขียนตำรา เขียนบทความและเข้าร่วมประชุมและสัมมนาทางวิชาการ

มหานักคิดส่วนใหญ่ระบุว่า สามารถนำความรู้และประสบการณ์จากการศึกษาระดับปริญญาโทไปใช้ในการทำงานได้มาก และมีความเห็นว่าควรปรับปรุงหลักสูตรในสาขาวิชามนุษยศาสตร์ ให้มีการศึกษาด้านปฏิบัติควบคู่กันไปกับทฤษฎีให้มากขึ้น การเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานของมหานักคิด ในจำนวนเนื้อหา 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ทางวิชาการ มนุษย์สัมพันธ์ กับบุคลิกภาพ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติ

ในปี พ.ศ. 2526 อรุณี สุวรรณสุขโรจน์ (2526) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การติดตามการทำงานของมหานักคิด สาขาโสตทัศนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งสำเร็จการศึกษาระหว่างปีการศึกษา 2507 - 2520 ผลการวิจัยปรากฏว่า มหานักคิดส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับราชการ เป็นงานสอนมากกว่างานบริษัท หรืองานจัดอบรมบริการ มีอัตราเงินเดือนระหว่าง 3,000 - 6,000 บาท และส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า ความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากการศึกษาปริญญาโทโสตทัศนศึกษาส่วนมากได้มาใช้ในการปฏิบัติงานพอประมาณ ปัญหาส่วนใหญ่ในการปฏิบัติงานของมหานักคิด คือ ขาดงบประมาณในการจัดซื้อเครื่องมือ อุปกรณ์ให้พอเพียง

มหานักคิดมีความเห็นว่า สถาบันจัดการศึกษาได้อย่างเหมาะสมพอประมาณ และได้เสนอให้ปรับปรุงการสอน เน้นภาคปฏิบัติให้มากกว่าทฤษฎี ใช้วิธีการสอนที่ทันสมัย จัดสรรเครื่องมือ อุปกรณ์ให้เพียงพอ มีเนื้อหาตำราเรียนที่ผู้เรียนจะค้นคว้าได้มากขึ้น เน้นเนื้อหาวิชาที่ก้าวหน้าทางวิชาการ โสตทัศนศึกษาไว้ในหลักสูตร นอกจากนี้มีข้อเสนอแนะดังนี้คือ ควรมีการปรับปรุงภาควิชาให้ก้าวหน้าทันสมัย จัดฝึกอบรมเผยแพร่วิชาความรู้ทั้งในรูปแบบการจัดสัมมนา การจัดให้มีการฝึกหัดฝึกฝน หรือการเผยแพร่ข่าวสารความรู้ ในลักษณะเอกสาร

เผยแพร่ เป็นศูนย์วิชาการโสตทัศนศึกษา ให้บริการวิชาการโสตทัศนศึกษาได้อย่างกว้างขวาง และติดตามหาบัณฑิตและนิสิตที่จบไปอย่างสม่ำเสมอ

ในปี พ.ศ. 2527 เกตุมนี มากมี (2527) ได้ติดตามผลการสอนของครูสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน จากโครงการฝึกอบรมครูประจำการ ในการสอนสอดแทรกกิจกรรมตามหลักสูตรประถมศึกษา ตามการรับรู้ของครูและนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า ครูมีความเห็นว่าการนำเทคนิคต่าง ๆ ไปใช้สอนสอดแทรกกิจกรรมในแต่ละกลุ่มประสบการณ์นั้น เทคนิคที่เปลี่ยนระดับการนำไปใช้ จากไม่ได้นำไปใช้หรือนำไปใช้น้อย แต่ภายหลังจากการฝึกอบรมแล้ว ครูนำไปใช้บางครั้ง ซึ่งเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ย พบว่า หลังจากการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสอดแทรกกิจกรรม ครูมีความเห็นว่าการฝึกอบรมมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม ครูได้สร้างสื่อการเรียนการสอนเพิ่มเติม ครูเห็นว่าปัญหาและอุปสรรคในการนำเทคนิคที่ได้รับจากการฝึกอบรม ไปปฏิบัติจริงมีดังนี้คือ

ครูเห็นว่าปัญหาและอุปสรรคในการนำเทคนิคที่ได้รับจากการอบรม นักเรียนไม่มีทักษะในการพูด และจำนวนนักเรียนต่อห้องมากเกินไป ไม่สะดวกในการจัดกิจกรรม ส่วนนักเรียนมีความเห็นว่าการฝึกอบรมแล้วมีพฤติกรรมการสอนต่อไปให้ระดับบ่อยครั้งได้แก่ การให้นักเรียนได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน และสังเกตการทำงานของนักเรียนอย่างใกล้ชิด ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ และเพื่อนครูมีความเห็นว่าการสอนก่อนการฝึกอบรมครูทำเป็นบางครั้ง แต่หลังจากการรับอบรมแล้วครูนำไปใช้บ่อยครั้งขึ้น

ในปีเดียวกัน เมธี ปิยะคุณ (2527) ได้วิจัยเรื่องการติดตามผลบัณฑิตศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ในปีการศึกษา 2525 โดยใช้แบบสอบถาม ผลการวิจัยปรากฏว่า บัณฑิตสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานด้านการสอน คิดว่าจะยึดเป็นอาชีพตลอดไป มีรายได้สูงกว่าวุฒิ ค่าใช้จ่ายในการศึกษาไม่เป็นอุปสรรค ในระหว่างที่ศึกษา เหมาะสมใช้ในการปฏิบัติงานได้ กลุ่มวิชาชีพมีประโยชน์ในการปฏิบัติงานมากที่สุด มีปัญหาเรื่องขวัญและกำลังใจในการทำงาน

ในปีเดียวกัน อารมณ์ ปรีดาสุวรรณ (2527) ได้ติดตามผลการสอนของครูสังกัดสำนักงานการศึกษาแห่งชาติ ที่ได้รับการฝึกอบรมจากโครงการฝึกอบรมครูประจำการ ในการสอนสอดแทรกกิจกรรมตามหลักสูตรประถมศึกษา ตามการรับรู้ของครูและนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า ครูมีความเห็นว่าการนำเทคนิคต่าง ๆ ไปใช้ในแต่ละกลุ่ม ประสบการณ์หลังจาก

การฝึกอบรมมากกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยกลุ่มประสบการณ์ที่มีการเปลี่ยนระดับการนำไปใช้มากที่สุด คือ กลุ่มการงานพื้นฐานอาชีพ กลุ่มรองลงมาคือ กลุ่มประสบการณ์พิเศษ ครูมีความเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการนำเทคนิคต่าง ๆ ที่ได้รับการฝึกอบรมไปปฏิบัติคือ ตนเองขาดความเข้าใจหลักการที่สำคัญทางเทคนิค ขาดทักษะในการสร้างสื่อการสอน และขาดวัสดุอุปกรณ์ ขาดทักษะในการแต่งเพลงและร้องเพลง และครูต้องสอนตามแผนการสอน จึงไม่มีเวลาสอนสอดแทรกกิจกรรมได้อย่างเต็มที่ และเห็นว่านักเรียนไม่คุ้นเคยและไม่เข้าใจในบางเทคนิคที่ครูนำมาใช้ นักเรียนมีความเห็นว่า หลังจากที่ได้รับการฝึกอบรมแล้ว ครูมีพฤติกรรมการสอนอยู่ในระดับใช้บ่อยครั้ง ใน 2 ข้อกระทงจาก 20 กระทง คือ ให้นักเรียนทำงานร่วมกัน เป็นกลุ่มและสังเกตนักเรียนทำงานอย่างใกล้ชิด ซึ่งตรงกับความคิดเห็นของครูที่เห็นว่าหลังจากฝึกอบรม ตนเองได้ปฏิบัติพฤติกรรมการสอน 2 ข้อกระทงดังกล่าวอยู่ในระดับปฏิบัติบ่อยครั้ง

ในปี พ.ศ. 2528 สร้อยทอง ศิริมงคล (2528) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การติดตามผลมหัศจรรย์ ปีการศึกษา 2517 ถึง 2527 สาขาวิชานิติศาสตร์ศึกษาและนิเทศศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยใช้แบบสอบถาม ผลการวิจัยปรากฏว่า มหัศจรรย์สังกัศวรรค์ศึกษามากที่สุด มหัศจรรย์ให้บริการทางวิชาการโดยเป็นวิทยากรและผู้บรรยาย ผู้บังคับบัญชาประเมินการปฏิบัติงานของมหัศจรรย์อยู่ในระดับสูง ปัญหาที่พบคือมหัศจรรย์มีงานพิเศษมากเกินไป

ในปี พ.ศ. 2529 ชัยวิษณุ ภูงามทอง (2529) ได้ทำการวิจัยเรื่องการติดตามผลบัณฑิตสาขาวิชาการศึกษาในโครงการฝึกอบรมครู และบุคลากรทางการศึกษาประจำการของวิทยาลัยครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยใช้แบบสอบถาม ผลของการวิจัยปรากฏว่า สมรรถภาพการปฏิบัติงานของบัณฑิตแต่ละด้าน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก มีความสามารถด้านการสอน การจัดชั้นเรียน การได้ มีบุคลิกภาพที่สุภาพ อ่อนโยน มีคุณธรรม มนุษย์สัมพันธ์ดี ให้ความร่วมมือในกิจกรรมของชุมชน และสามารถดำเนินการจัดแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียน ระหว่างโรงเรียน และจัดกิจกรรมของโรงเรียนได้

ในปี พ.ศ. 2530 เสาวดี เชื้อชาญ (2530) ได้ทำการวิจัยเรื่องการติดตามผลครุศาสตร์บัณฑิต ในโครงการฝึกอบรมครู และบุคลากรทางการศึกษาประจำการตามโปรแกรมพัฒนาสมรรถภาพครูสอน ภาษาไทย วิทยาลัยครูสุรินทร์ ตามการรับรู้ของตนเอง

และผู้บังคับบัญชา ผลการวิจัยปรากฏว่า ด้านวิชาการ บัณฑิตและผู้บังคับบัญชามีความเห็นที่
บัณฑิตมีความรู้มาก ส่วนตัวบัณฑิตเห็นว่า ตนเองมีความรู้ในวิชาชีพครูปานกลาง

ด้านการสอน ผู้บังคับบัญชาและบัณฑิตมีความเห็นตรงกันว่า สามารถปฏิบัติ
ได้ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงาน ผู้บังคับบัญชาและบัณฑิตมี
ความเห็นตรงกันว่า ปฏิบัติมากที่สุด คือ ข้อบังคับของโรงเรียนและการปฏิบัติในฐานะอาชีพครู
ผู้บังคับบัญชาเห็นว่าบัณฑิตปฏิบัติได้มากที่สุด บัณฑิตเห็นว่าตนเองปฏิบัติได้มากเท่านั้น

งานวิจัยในต่างประเทศ

รีด เอ็น เชเฟอร์ (Reed N. Schefer 1962) ได้ประเมินผลโครงการฝึกหัดครู
ของมหาวิทยาลัยพาร์สันส์เพื่อปรับปรุงหลักสูตรของมหาวิทยาลัยให้เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยส่งแบบ
สอบถามไปยังผู้ที่สำเร็จการศึกษาแล้ว 96 คน และผู้บังคับบัญชา ผลการวิจัยพบว่า ผู้บังคับบัญชา
ร้อยละ 93 พอใจผลการปฏิบัติงานผู้สำเร็จการศึกษา ผู้สำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่พอใจใน
ความรู้พื้นฐานของตน และเห็นว่าควรเตรียมตัวในวิชาเอกพอเพียงแต่ต้องการให้มีรายวิชาเฉพาะ
เพิ่มเติมอีกในแต่ละสาขา โดยทั่วไปหลักสูตรนี้ดีอยู่แล้ว หมวดวิชาวิจัยศิลป์และวิชาเฉพาะ
ควรเน้นการแนะแนวทางในการเลือกวิชาของนักศึกษาให้มากขึ้น ส่วนผู้สำเร็จการศึกษาที่เรียน
วิชาอักษรศาสตร์เป็นวิชาเอกยังไม่พอใจหลักสูตรนี้

คัทลีน ฮิกดอน นิมมแมน (Kathleen Higdon Pittman 1965) ได้ประเมินผล
โปรแกรมการฝึกหัดครูจากผู้สำเร็จการศึกษามหาวิทยาลัยแมดริสเซ โดยส่งแบบสอบถามไปยังผู้
สำเร็จการศึกษาระหว่าง ปี 1951-1957 จำนวน 464 คน ผลการวิจัยปรากฏว่าผู้สำเร็จการ
ศึกษาร้อยละ 33 เห็นว่าตนได้รับความรู้ทางด้านวิชาการศึกษาน้อยมาก แต่ร้อยละ 67 เห็นว่า
ได้รับมากพอสมควรแล้ว ร้อยละ 13 เห็นว่าวิชาการศึกษาไม่มีความสำคัญ แต่อีกเกือบร้อยละ
30 เห็นว่ามีความสำคัญ ผู้สำเร็จการศึกษาร้อยละ 64 ได้สอนวิชาเอกและวิชาโทของตน และ
ร้อยละ 75 พอใจในกิจกรรมที่สถาบันการศึกษาจัดให้เกี่ยวกับการเพิ่มรายวิชา ร้อยละ 50
เห็นว่าควรเพิ่มรายวิชาเกี่ยวกับเนื้อหาทางวิชาการ แต่ร้อยละ 44 เห็นว่าไม่จำเป็น ผู้สำเร็จ
การศึกษาร้อยละ 94 เห็นว่ารายวิชาเกี่ยวกับเนื้อหาทางวิชาการ 8 วิชาใน 12 วิชาเหมาะสม
ดีแล้ว โดยสรุปผู้สำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่าโปรแกรมการผลิตครูยังมีบางส่วนที่บกพร่อง

รายวิชาเกี่ยวกับเนื้อหาทางวิชาการยังไม่เพียงพอแต่ก็สามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพได้ เช่นเดียวกันกับรายวิชาการศึกษา ส่วนโปรแกรมการฝึกสอนเห็นว่าจะมีความสำคัญต่อการเตรียมครู โดยตรง

โรเบิร์ต ซี นิโคล และ อเล็กซานเดอร์ ดับบลิว ออสติน (Robert C. Nichol and Alexander W. Astin 1966) ได้วิจัยเกี่ยวกับการติดตามผลความก้าวหน้าของนักศึกษา ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาในสหรัฐอเมริกาที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงของทุกรัฐ โดยพิจารณาจากประกาศนียบัตรในระดับมัธยมศึกษา และคะแนนในการสอบเข้าเรียนในมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นที่ยอมรับของคณะกรรมการสอบตั้งแต่ปี คริสต์ศักราช 1956-1959 จำนวน 3,106 คน โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลและสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ ผลการวิจัยปรากฏว่า นักศึกษาในกลุ่มดังกล่าวสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตมากที่สุดในทุก ๆ รุ่น รองลงมาคือ ระดับปริญญาโทบัณฑิต ปริญญาตรีบัณฑิต ตามลำดับ และน้อยสุดคือ ต่ำกว่าปริญญาบัณฑิตในด้านการวางแผนการศึกษา ถึงระดับมหาบัณฑิตมากที่สุด ในด้านการทำงานนั้น ส่วนใหญ่ทำงานหรือทำสัญญาจ้างในการทำงานเมื่อศึกษาในบัณฑิตวิทยาลัย และส่วนน้อย คือไม่ถึงร้อยละ 1 ที่ยังไม่มีงานทำ หรือผู้ว่างเลย ในสาขาวิชาที่ศึกษานั้นมีความแตกต่างกันระหว่างชายกับหญิง คือ ชายศึกษาทางวิทยาศาสตร์กายภาพมากที่สุด ส่วนการศึกษาวิชาชั้นสูงหรือวิชาเฉพาะนั้น ทั้งชายและหญิงศึกษาด้านวิชาการศึกษามากที่สุด ส่วนการศึกษาวิชาชั้นในขณะเข้าศึกษานั้น นักศึกษาเลือกและหวังทำงานด้านวิจัยมากที่สุดสำหรับนักศึกษาชาย ส่วนนักศึกษาหญิงเลือกงานสอนหนังสือมากที่สุด และเมื่อติดตามผล หลังสำเร็จการศึกษาแล้ว ก็ปรากฏว่าชายทำงานด้านวิจัยมากที่สุด และหญิงทำงานด้านการสอนมากที่สุด ในด้านการมีครอบครัวนั้น หญิงมีจำนวนร้อยละมากกว่าชาย รวมทั้งการมีบุตรด้วย

ริชาร์ด พี ฮาร์มอน (Richard P. Harmon 1967) ได้ประเมินผลโครงการฝึกหัดครูของคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยของโอแลนด์ จากผู้สำเร็จการศึกษาระหว่างปี 1940-1960 จำนวน 116 คน โดยใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ชั้น เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาประเมินผลว่า แต่ละหลักสูตรในโครงการฝึกหัดครูเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของเขามากน้อยเพียงใด ผลการวิจัยพบว่า วิชาปัญหาการศึกษาในอเมริกากับวิชาประวัติและปรัชญาการศึกษาไม่มีอิทธิพลอย่างเด่นชัดในการปฏิบัติงาน ผู้สำเร็จการศึกษาที่มีประสบการณ์สอน 2-10 ปี ประเมินค่าความสำคัญของโครงการฝึกหัดครูสูงกว่าผู้ที่มีประสบการณ์สอน 11-14 ปี

โทมัส คาร์สัน มอฟฟิต (Thomas Carson Moffit, 1967) ได้ประเมินผลหลักสูตรฝึกหัดครูประถมศึกษาของมหาวิทยาลัยมิชิแกน โดยส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่ม คือ กลุ่มที่สอนมาแล้ว 1 ปี กลุ่มที่สอนมาแล้ว 2 ปี กลุ่มนิสิตปีสุดท้ายและกลุ่มผู้นิเทศการศึกษา ผลการศึกษาสรุปได้ว่า โดยทั่วไปหลักสูตรมีความเหมาะสมเพียงพอสำหรับนิสิตที่จะออกไปสอน ผู้นิเทศการศึกษาประเมินค่าครูที่สอนมาแล้ว 1 ปี สูงกว่าครูที่ประเมินค่าตนเอง ข้อที่น่าสังเกตคือครูที่ปฏิบัติงานมาแล้วจะประเมินค่าตนเองต่ำ แต่นิสิตปีสุดท้ายกลับประเมินค่าตนเองไว้สูง ส่วนผลการวิจัยเพื่อประเมินผลหลักสูตรการฝึกอบรมครูประถมศึกษาของมหาวิทยาลัยอิลลินอยส์ที่ปรับปรุง เมื่อปี ค.ศ. 1959 ซึ่ง เจอโรเม อี เปปาร์ต เป็นผู้วิจัย ได้ผลต่างกับโทมัส คาร์สัน มอฟฟิต คือ หลักสูตรดังกล่าวยังไม่เหมาะสมกับครูประถมศึกษา ควรจะต้องปรับปรุงวิธีสอนอ่าน วิธีสอนวิทยาศาสตร์และสังคมศึกษา

ทีโอดอร์ รอดเมย์ คอสส์ (Theodore Rodney Kauss, 1968) ได้ศึกษาวิเคราะห์โครงการปริญญาโททางการศึกษาของมหาวิทยาลัยนอร์ธเวสต์เทิร์น อิลลินอยส์ โดยศึกษาจากความคิดเห็นของผู้สำเร็จการศึกษาจำนวน 123 คน และผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษาจำนวน 85 คน ปรากฏว่าผู้สำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่าโครงการนี้บรรลุผลตามความมุ่งหมาย ส่วนผู้บังคับบัญชาเห็นว่าผู้สำเร็จการศึกษามีคุณภาพดี

โรเบิร์ต อี อัลซิเอเทอร์ และ รุท อี เอกเคอร์ท (Robert E. Alciatore and Rute E. Eckert, 1968) ได้ศึกษาวิจัยถึงความสัมพันธ์ระหว่างโครงการปริญญาเอกกับการประกอบอาชีพของนักศึกษาปริญญาเอกของมหาวิทยาลัยมินเนโซตา โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะนำการศึกษานี้เป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของสังคมมากขึ้น ผลการวิจัยพบว่า ผู้สำเร็จการศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และนิเวศวิทยาส่วนใหญ่ทำงานในมหาวิทยาลัย ประกอบอาชีพครู นักบริหารและวิจัยในมหาวิทยาลัย ส่วนผู้สำเร็จทางวิทยาศาสตร์ ทำงานด้าน อุตสาหกรรมและโครงการวิจัยของรัฐบาล บันทึกส่วนใหญ่ใช้เวลาเพื่อทำงานด้านการสอน การบริหารและการวิจัย บันทึกที่ทำงานด้านวิชาการมีความเห็นว่า เป็นโอกาสที่ใช้ความรู้อย่างเต็มที่ และได้ทำงานวิจัยด้วย ผู้ที่ทำงานด้านการสอนส่วนใหญ่ต้องการให้มีการฝึกสอนและแสดงความคิดเห็นว่า การฝึกสอนในคณะที่ศึกษา เป็นระดับปริญญาเอกนั้น มีความสำคัญและเป็นประโยชน์มาก และเสนอแนะให้เพิ่มประสบการณ์ด้านการสอน การวิจัยและการสัมมนาแก่นักศึกษาให้มากขึ้น

แดฟเน เอ็น โคทส์ (Daphne N. Koats 1969) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการติดตามผล นักศึกษาเอเชียที่ไปทำการศึกษาย่อมหาวิทยาลัยในออสเตรเลีย ในปี 1969 - 1970 การวิจัย ครั้งนี้มุ่งศึกษาเพื่อต้องการทราบว่านักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาไปแล้วนั้น ได้นำความรู้จากการ ศึกษาในมหาวิทยาลัยออสเตรเลียไปใช้หรือไม่ หลังจากกลับไปสู่ประเทศของตนแล้ว เมื่อกลับ ไปแล้ว ได้งานทำหรือไม่ งานตรงกับสาขาวิชาที่เรียนไปหรือไม่ และต้องการกลับไปสู่ประเทศ ออสเตรเลียอีกหรือไม่ การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ผู้สำเร็จ การศึกษาที่ใช้ในการวิจัยนี้ เป็นผู้ที่ไปศึกษาทั้งโดยทุนส่วนตัวและทุนของรัฐบาล ผู้สำเร็จการ ศึกษาที่เป็นประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้สำเร็จการศึกษาจากประเทศฟิลิปปินส์ อินเดีย ปากีสถาน ซิลอน ไทย อินโดนีเซีย มาเลเซีย ซามัว ซาราวัด และสิงคโปร์ ผลการวิจัยปรากฏว่า นักศึกษาที่สำเร็จส่วนใหญ่ได้นำความรู้จากการศึกษาไปใช้และทำงานตรง สาขวิชาที่ได้ศึกษาไป มีส่วนน้อยที่ทำงานไม่ตรงสาข วิชา สาขาวิชาชีพใหญ่ ๆ ที่ทำ ได้แก่ ทางด้านสถาปัตยกรรมและวิศวกรรมการศึกษา ศิลปะ สังคม แพทย์ เศรษฐศาสตร์และการบัญชี วิทยาศาสตร์ ผู้ที่ยังไม่มีงานทำหลังจากสำเร็จการศึกษาแล้วพบว่า มีเพียงชาวอินโดนีเซีย เท่านั้น แต่มีใช้ทุกคน งานที่ทำมากที่สุด ได้แก่ งานทางด้านการศึกษาศิลปะและสังคม ส่วนงานที่มีผู้ทำ น้อยที่สุด ได้แก่ ด้านเศรษฐศาสตร์และการบัญชี หน่วยงานที่ทำได้แก่ งานที่สังกัดรัฐบาลหรือ รัฐวิสาหกิจมากที่สุด

งานอันดับแรกของผู้สำเร็จการศึกษาทำ เมื่อกลับสู่ประเทศของตนและได้ใช้ความรู้ ความสามารถที่ได้ฝึกฝนอบรมหรือเรียนมามากที่สุด คือ ชาวไทย ส่วนการเปลี่ยนงานจากแนว ที่ตนได้ศึกษามานั้น ปรากฏว่า ชาวอินเดียนี้อย่างมากที่สุด การตงงานเนื่องจากเปลี่ยนวิชาหรือแนว ในการศึกษาอบรมนั้น ชาวไทยมีมากที่สุด ในด้านการเป็นสมาชิกสมาคมวิชาชีพที่ตนประกอบอยู่นั้น ปรากฏว่า เป็นชาวฟิลิปปินส์มากที่สุด และชาวซาราวัดน้อยที่สุด ผู้สำเร็จการศึกษาแทบทุกประเทศ มีความต้องการกลับไปสู่ประเทศออสเตรเลียอีก ถ้ามีโอกาส แต่มีจำนวนไม่มากนักที่มีความต้อง การเช่นนั้น

แอปเพล (Appel, 1967) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "โครงการฝึกหัดครูมัธยมของ มหาวิทยาลัยนอร์ทปาร์ค" เพื่อศึกษาทัศนคติของผู้บังคับบัญชาที่มีต่อครูมัธยมที่สำเร็จการศึกษา ไปแล้ว และประเมินค่าตนเองของผู้สำเร็จการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า โครงการจัดการศึกษา วิชาสามัญเหมาะสม ผู้สำเร็จการศึกษามีศรัทธาในการสอน แต่มีข้อบกพร่องบ้างในด้านวิธีสอน ซึ่งวิทยาลัยควรได้เน้นหลักสูตร วิธีสอนเฉพาะให้มากขึ้น และเตรียมการฝึกสอนให้ดีขึ้น ปรับปรุง นิสัยการศึกษาความรู้เพิ่มเติม ของผู้สำเร็จการศึกษาแต่ละคนให้มากขึ้นกว่าเดิม

เอ็ดเวิร์ด แมกฟาแลนด์ บูธ (Edward McFarland Booth, 1971) ได้ติดตามผลผู้สำเร็จโครงการปริญญาเอกจากวิทยาลัยการศึกษาของมหาวิทยาลัยแห่งรัฐจอร์เจีย (University of Georgia) โดยมุ่งสำรวจตำแหน่งงานปัจจุบัน และความคิดเห็นเกี่ยวกับการเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพ ผลการวิจัยปรากฏว่า ผู้สำเร็จส่วนใหญ่ทำงาน ด้านการศึกษา ในมหาวิทยาลัย รายได้เฉลี่ยปีละ 16,000 เหรียญ ผู้สำเร็จการศึกษาพอใจในความรู้ด้านวิชาการ แต่มีความเห็นว่าความรู้ด้านสังคมยังไม่ได้รับมากเท่าที่ควร และได้เสนอให้ทางวิทยาลัย จัดกิจกรรมส่งเสริมมากขึ้น เช่น ให้มีส่วนในการทำงานกับบุคคลในสายวิชาชีพอื่น เป็นต้น ผลการวิจัยนี้เป็นการสนับสนุนคำกล่าวของ เอเมอร์รี่ ตูบ และ กันเนอร์ แอล วอห์ลควิสต์ (Emery Stoop and Gunner L. Wahquist 1985 : 210) ว่าการติดตามผลเป็นการสำรวจอาชีพและทัศนคติของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีต่อสถาบันการศึกษา

ซิงทิส (Sanctis, 1971) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การติดตามผลคณาจารย์บัณฑิตทางการศึกษา จากแผนกบริหารการศึกษาและการแนะแนวของมหาวิทยาลัยรีทเกอร์ (Rertagers University) มลรัฐนิวเจอร์ซี (New Jersey) ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1949 - 1969 "โดยสอบถามความคิดเห็นจาก คณาจารย์บัณฑิตและผู้บังคับบัญชา ผลการวิจัยพบว่า ผู้บังคับบัญชาต้องการให้มหาวิทยาลัยสาธิตและฝึก ความเป็นผู้นำ รวมทั้งให้คำแนะนำเกี่ยวกับเทคนิคใหม่ ๆ ทางการศึกษา ส่วนคณาจารย์บัณฑิตเห็นว่า ควรสนับสนุนวิธีต่าง ๆ ที่ใช้ในการสอนระดับปริญญาเอก เช่น การสัมมนาการศึกษาปัญหาเฉพาะราย การศึกษาด้วยตนเองและการฝึกงาน และเห็นว่า ประสบการณ์ที่ได้รับระหว่างเรียนในระดับปริญญาเอกมีประโยชน์ด้านการฝึกทักษะ และด้านการดำเนินชีวิต เช่น ค้นกับเครื่องมือ และวิธีวิจัย ความเข้าใจ ชอบเขตในการบริหารงานและมีโอกาสได้ฝึกทักษะในการบริหารงานทางด้านการศึกษา

เดเนิส ดับบลิว ริโนริช (Dennis W. Rinorich, 1972) ได้ศึกษาผู้สำเร็จปริญญาโทและปริญญาเอกทางการศึกษาจากมหาวิทยาลัยมาร์คว็ท (Marquette) ระหว่างปี ค.ศ. 1960 - 1970 โดยศึกษาจากผู้สำเร็จการศึกษาปริญญาโท ปริญญาเอก และผู้บังคับบัญชา ผลการวิจัยปรากฏว่า ผู้สำเร็จการศึกษาทั้งหมดได้รับการบรรจุเข้าทำงานในตำแหน่งทางการศึกษาอบรมตามที่เรียนมา และพอใจในตำแหน่งหน้าที่ของตน ผู้สำเร็จปริญญาเอกพอใจผลการศึกษาของตนระหว่างที่ศึกษาอยู่มากที่สุด และผู้บังคับบัญชาเห็นว่า ผลงานด้านการสอนของผู้สำเร็จการศึกษาปริญญาเอกมีคุณภาพสูงกว่าผู้สำเร็จปริญญาโท

เคอร์คบี (Kirkeby, 1975) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การติดตามผลผู้สำเร็จหลักสูตรปริญญาเอกทางการศึกษาของวิทยาลัยมอนทานา ระหว่างปี ค.ศ. 1958 - 1974 จำนวน 119 คน ผลการวิจัยพบว่า ผู้สำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่พอใจในโปรแกรมการเรียนระดับปริญญาเอก และเมื่อสำเร็จการศึกษาและส่วนใหญ่จะกลับไปทำงานยังที่ทำงานเดิม โดยดำรงตำแหน่งทางวิชาการสูงขึ้นในด้านรายวิชาที่ศึกษานั้น ผู้สำเร็จการศึกษาเห็นว่าวิชาพื้นฐานทั่วไปมีประโยชน์มาก ในขณะที่การวิจัยมีประโยชน์น้อยต่อการทำงาน และเห็นว่าวิธีการสอนที่ดีที่สุดคือ การสัมมนา การอภิปรายและการรายงานตามลำดับ

คลาร์ค (Clark, 1978) ได้ศึกษาเรื่อง "สำรวจทัศนคติของครูต่อการให้การศึกษาแก่ครูประจำการ" โดยศึกษาจากครูและผู้บริหารที่มีอายุ เกษ สถานภาพการสมรส วุฒิ และประสบการณ์ในการสอนแตกต่างกัน ในมลรัฐแคนซัส สหรัฐอเมริกา ครูส่วนมากมีทัศนคติด้านลบต่อการได้การศึกษาแก่ครูประจำการที่จัดอยู่ คลาร์ค ให้ข้อเสนอแนะว่าการให้การศึกษาแก่ครูประจำการ เป็นความต้องการเฉพาะตัว ไม่ควรจัดให้เหมือน ๆ กันไปทุกคน

เฮช ดี เชลลอค และคณะ (H.D. Schalock, and Others, 1980) ได้ศึกษาเรื่องการติดตามผลบัณฑิตทางการศึกษาของวิทยาลัยครูโอเรกอน ที่สำเร็จการศึกษาระหว่างปี ค.ศ. 1974 - 1978 ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ครูที่สำเร็จการศึกษามาทำงานได้ 1 ปี มีความผูกพันกับงานมากและเป็นครูที่มีความสามารถในทัศนะของผู้บริหารเห็นว่า ครูประถมศึกษามีความเป็นผู้นำและความสามารถสูงกว่าครูมัธยมศึกษา ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะสภาพของโรงเรียนต่างกัน

สรุปเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา จากสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ สรุปได้ว่า ส่วนใหญ่เป็นการวิจัยการติดตามผลการปฏิบัติหน้าที่การงานของผู้สำเร็จการศึกษา และความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา ผลของการวิจัยพบว่า ผู้สำเร็จการศึกษปฏิบัติงานเป็นที่พึงพอใจของผู้บังคับบัญชาในทุก ๆ ด้าน ผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ความรู้ที่ผู้สำเร็จการศึกษาได้รับจากสถาบันการศึกษานั้น เหมาะสมสำหรับการนำไปปฏิบัติในหน้าที่การงานได้ดีและมีประสิทธิภาพ แต่ผู้สำเร็จการศึกษามีความเห็นว่าเป็นสถาบันการศึกษา ควรศึกษาผลการวิจัยต่าง ๆ แล้ววิเคราะห์เพื่อจะได้ปรับปรุงแก้ไขด้านต่าง ๆ ในส่วนที่บกพร่องให้ได้มาตรฐานยิ่งขึ้น

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวกับการติดตามผลบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษา ในโครงการ ฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ พอสรุปได้ว่า งานวิจัยส่วนใหญ่ติดตามผล ความคิดเห็นของผู้ให้การอบรมและผู้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนวิชาพลศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้การอบรมและผู้เข้ารับการอบรมมีความเห็นสอดคล้องกัน ในปัญหาที่ ประสบมากที่สุดคือ วิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรวิชาพลศึกษาไม่ได้คำนึงถึงความแตกต่าง ความสนใจ และความถนัดของผู้เข้ารับการอบรม กำหนดเนื้อหาของหลักสูตรไม่เหมาะสมกับเวลา ไม่ เหมาะสมกับกิจกรรมเสริมหลักสูตร เวลาเรียนวิชาภาคปฏิบัติน้อย ผู้เข้ารับการอบรมขาดโอกาส ในการได้ฝึกหัดการเป็นเจ้าหน้าที่ และผู้ตัดสินกีฬา การดำเนินการจัดการแข่งขันกีฬา ตลอดจน การร่วมแข่งขันกีฬา ผู้ให้การอบรมไม่มีเวลาให้คำปรึกษา ช่วยเหลือด้านการเรียนแก่ผู้เข้ารับ การอบรม ผู้เข้ารับการอบรมไม่มีเวลาสำหรับฝึกซ้อมทักษะทางกีฬา ไม่มีเวลาดันคว่าเพิ่มเติม ห้องสมุดมีวารสาร เอกสารทางพลศึกษา และวิชาการทั่วไปไม่เพียงพอต่อการค้นคว้า รวมทั้ง บริการโสตทัศนูปกรณ์ ห้องฉายภาพยนตร์ไม่ได้รับความสะดวก

จากผลสรุปเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้ได้ทราบปัญหาเกี่ยวกับการ ดำเนินงานของโครงการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ สาขาวิชาพลศึกษา ตลอดถึงปัญหาและข้อเสนอแนะจากครู และบุคลากรทางการศึกษาประจำการ เพื่อเป็นแนวทาง ในการพัฒนา แก้ไข และปรับปรุงหลักสูตร เนื้อหาวิชาของหลักสูตร และด้านการเรียนการสอน ให้ได้มาตรฐาน ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาวิชาซึ่งพลศึกษาให้สนองนโยบายของรัฐบาล ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระยะที่ 6 คือ การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ในประเทศ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย